

Helsinki

HELSINGIN KAUPUNGIN

Vuoden 2024 talousarvion noudattamisohjeet

Khs 4.12.2023

Julkaisija Helsingin kaupunginkanslia
Osoite PL 20 (Pohjoisesplanadi 11–13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Puhelin (09) 310 2505

Tilaukset Helsingin kaupunginkanslia
puh. (09) 310 76383
Jakelu sähköposti anne.alanko@hel.fi

Helsingin kaupungin digipaino
Helsinki 2023

4.12.2023

MÄÄRÄAJAT

- 17.1.2024 Lauta- ja johtokuntien hyväksyttävä alaiselleen toiminnalle tulosbudjetti ja toimintasuunnitelma. Asiasta toimitetaan virallinen päätös Ahjoon.
- E3-ennusteen määräpäivään mennessä Kanslian ja toimialojen (pl. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala) on toimitettava vuoden 2024 talousarvion käyttötalouden määrärahojen ylitysesitykset (ml. sitovan toimintakatteen alittamisesitykset) sekä käyttötarkoituksen muutosesitykset kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle, lisäksi virallinen esitys Ahjoon.
- 23.1.2025 Kanslian, toimialojen ja liikelaitosten on toimitettava selvitykset toteutumatta jääneistä sitovista toiminnan tavoitteista kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle, lisäksi virallinen esitys Ahjoon.

SISÄLLYSLUETTELO	Sivu
1 JOHDANTO	1
2 KESKEISIÄ MUUTOKSIA NOUDATTAMISOHJEISSA (KESKEN)	3
3 TALOUTTA JA TOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET JA SÄÄNNÖT	5
3.1 KUNTALAKI	5
3.2 TALOUDEN ERIYTTÄMINEN SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUSTOIMEN UUDISTUKSEN LAINSÄÄDÄNNÖN PERUSTEELLA.....	5
3.3 KIRJANPITOLAUTAKUNNAN HYVINVOINTIALUE- JA KUNTAJAOSTON OHJEET JA LAUSUNNOT	6
3.4 HALLINTOSÄÄNTÖ	6
4 TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT	7
5 KAUPUNKI STRATEGIAN 2021 – 2025.....T.Q.T.E.U.T.I.A.M.I.N & N	
6 TALOUSARVION SITOVIUS, TALOUSARVIOON TEHTÄVÄT MUUTOKSET JA TALOUSARVION SEURANTA	9
6.1 KÄYTTÖTALOUDEN MÄÄRÄRAHAN SITOVIUS JA YLITTÄMINEN	9
6.2 MÄÄRÄRAHOJEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUUTOKSET.....	10
6.3 INVESTOINTIMÄÄRÄRAHOJEN SITOVIUS JA YLITTÄMINEN	10
6.4 VIVÄSTYNEIDEN INVESTOINTIHANKKEIDEN MÄÄRÄRAHAT	10
6.5 KIRJANPITO, TALOUSSUUNNITELUJÄRJESTELMÄ JA TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA	11
Linjauksia kaupungin kirjanpitokäytännöstä.....	11
Välitilinpäätös, neljännesvuosikatsaukset ja kirjanpidon kuukausikatkot	12
Talousarvion toteutumisen nuste	12
Valtion talousraportointi	13
Kilpailuneutraaliteetin edellyttämä kirjanpito	14
6.6 MAKSUVALMIUSENNUSTE.....	14
7 INVESTOINNIT JA TILAT	15
7.1 INVESTOINTIHANKKEIDEN OHJAUS	15
Kaupunkiliikenne Oy:n investointien ohjaus ja kaupungin päätöksenteko	16
7.2 HANKKEIDEN RAHOITUS	17
7.3 TOIMITILOISTA LUOPUMINEN.....	18
7.4 TOIMITILOJEN VUOKRAAMINEN JA MAANVUOKRASOPIMUKSET	18
7.5 PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEET.....	19
7.6 IRTAIMISTON HANKINTA-ARVOT.....	21
8 HENKILÖSTÖ	23
8.1 HENKILÖSTÖSUUNNITTELU JA TEHTÄVIEN TÄYTTÄMINEN	23
8.2 SIJAISUUDET.....	23
Sijaisuuksien hoitamisen periaatteet	23
Vuokratyövoiman käyttö	23
8.3 OSAAMISEN KEHITTÄMINEN	23
8.4 HENKILÖSTÖN ONNISTUMISEN JOHTAMINEN JA TYÖHYVINVOINTI	24
8.5 HENKILÖSTÖJOHTAMISEN KOKONAISUUDISTUS.....	25
8.6 HENKILÖSIVUKULUT.....	25
8.7 PALKKA JA PALKITSEMINEN	26
Palkankorotukset.....	26

Suoritusperusteinen palkitseminen	27
Ideapalkitseminen.....	28
Seuranta ja raportointi	28
8.8 TEHTÄVÄNIMIKKEET JA VIRKAMUUTOKSET	28
8.9 VAKANSSIREKISTERI.....	28
PALKKATUKITYÖLLISTÄMINEN	29
9 ERILLISOHJEET	30
9.1 HANKINTOJEN SÄÄNTELY JA OHJEISTUS	30
Hankintakäsikirja	30
Hankintavaltuudet/-oikeudet.....	30
Hankinnat viranhaltijan vastuulla.....	31
Tilausvaltuudet/-oikeudet	31
Hankintapäätöksen muoto	31
Hankintapäätöksen sisältö	32
Tilauksen muoto	32
Tilauspäätöksen sisältö	32
Laskutus.....	32
9.2 AUTOJEN HANKINTA.....	33
9.3 KAUPUNGIN OMAN TOIMINNAN KILPAILUTTAMISEN PERIAATTEET	33
9.4 SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA	34
9.5 SOPIMUSTENHALLINTA.....	35
9.6 VAKUUTUSRAHASTOMAKSUT.....	36
9.7 LEASINGRAHOITUKSEN KÄYTTÖ.....	36
9.8 LUOTTOTAPPIOT	37
9.9 LUOTTOKORTTIEN KÄYTTÖ.....	37
9.10 KAUPUNGIN PANKKITILIT	37
9.11 DIGITALISAATIO JA TIETOHALLINTO	37
9.12 LASKUTUS JA PERINTÄ.....	38
9.13 AVUSTUSTEN MYÖNTÄMINEN.....	39
9.14 VALTIONTUKIARVIOINTI	39
9.15 KEHITTÄMISHANKKEET, JOTKA TOTEUTETAAN ULKOPUOLISELLA RAHOITUKSELLA.....	39
9.16 SPONSORIRAHAN KÄYTTÖSTÄ.....	41
9.17 JÄSENYKSET.....	41
9.18 INNOVAATORAHASTON KÄYTTÖ.....	42
9.19 OSALLISUUSRAHASTON KÄYTTÖ.....	42

Liite 1 Noudattamisohjeisiin liittyviä päätöksiä

Liite 2 Toimintasuunnitelman sisältörakenne

4.12.2023

1 JOHDANTO

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 22.11.2023 kaupungin talousarvion vuodeksi 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024–2026.

Strategian seuranta ja toteutus

Kaupunginvaltuuston 13.10.2021 hyväksymä kaupunkistrategia vuosille 2021–2025 on lähtökohtana valtuustokauden talousarvioille ja -suunnitelmille ja toimenpiteille.

Kaupunginvaltuuston strategiapäätöksen mukaisesti kaupunkistrategian toteuttamista seurataan ja arvioidaan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seuranta. Toimialat, virastot ja liikelaitokset seuraavat vuoden aikana talouden toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia, ajankohtaisia talusteemoja sekä linjaavat tarvittaessa ajankohtaisia kysymyksiä rahoitusjohtajan vetämässä talouden ohjausryhmässä (TOR).

Kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus seuraavat strategian keskeisiä tavoitteita määritellyissä seurantapisteissä: valtuustokauden puolivälissä ja lopussa.

Lisäksi kaupunkistrategian keskeisiä onnistumisia, haasteita ja vaikutuksia seurataan säännöllisesti kaupungin johtoryhmässä osana talouden ja toiminnan seuranta

Kuluvalla valtuustokaudella kaupunkistrategian toimeenpanon poikkihallinnolliset prioriteetit ovat:

- Vastuullinen ja kestävä talous: varmistetaan sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan.
- Kunnianhimoinen ilmastovastuu: varmistetaan strategian mukaiset, riittävän kunnianhimoiset ja fokusoidut toimet ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.
- Viihtyisä kaupunki: varmistetaan strategian mukaisesti kaupunkitilan ja kaupunginosien houkuttelevuus, toimiva arki ja turvallisuus.
- Segregaation ehkäiseminen: varmistetaan riittävät kaupunkiyhteiset toimet kaupunkilaisten eriarvoisuuden vähentämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tuetaan yhdenvertaisuutta ja eri väestöryhmien välisiä suhteita ja osallisuutta.

4.12.2023

- Henkilöstön saatavuus: varmistetaan riittävät kaupunkiyhteiset toimet henkilöstön saatavuuden parantamiseksi painottuen erityisesti muuta kuin suomea ja ruotsia puhuvien työntekijöiden rekrytointiin työvoimapula-aloille. Toimenpiteinä ovat ulkomailta rekrytointi ja Suomessa olevan työvoimapotentialin rekrytointi ja ohjaaminen kaupungin tehtäviin

Näitä seurataan viidessä poikkihallinnollisessa ohjelmaryhmässä.

Strategian edistymisen seurantatiedot koostetaan toimialoilta, kanslian toiminnoista ja liikelaitoksilta osana talouden ja toiminnan seurantaa. Strategian toteutumista seurataan laadullisilla ja numeerisilla strategiamittareilla, jotka on koottu omalle verkkosivustolle. Mittaristo ja tietopohjaa on koottu uusille strategiamittariston verkkosivuille: <https://hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/strategiaja-talous>

Helsingin kaupungin talousarvion rakenne 2024

Talouden ohjauksessa ja suunnittelussa Helsingin kaupungin taloutta tarkastellaan kahdessa kokonaisuudessa: talouden tunnuslukujen näkökulmasta muihin kuntiin vertautuva Kunta-Helsinki ja valtion rahoittama sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (sotepe).

Talouden raportoinnissa Helsingin kaupungin taloutta tarkastellaan kolmessa kokonaisuudessa: Helsinki yhteensä, Kunta-Helsinki sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (sotepe). Helsingin kaupungin tilinpäätös koostuu näistä kolmesta kokonaisuudesta tehdyistä erillistilinpäätöksistä.

Huolimatta siitä, että sosiaali-, terveys- pelastuspalvelujen rahoitus tulee valtiolta, Helsinki on yksi kaupunki ja talousarvion 2024 noudattamisohjeet velvoittavat myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa. Ohjeissa on erikseen mainittu, jos asiaa sovelletaan poikkeavasti sotepe-toimialaan tai mikäli asiassa on erityisesti sotepe-toimialalla huomioitavia näkökohtia.

4.12.2023

2 KESKEISIÄ MUUTOKSIA NOUDATTAMISOHJEISSA

Alla on listattuna joitakin keskeisiä muutoksia noudattamisohjeissa.

Toimintasuunnitelman sisältörakenteessa tulee noudattaa näiden noudattamisohjeiden liitteenä (Liite 2) olevaa rakennetta.

Liitteeseen 1 on lisätty linkit ohjeisiin ja päätöksiin.

Luvusta 7 löytyy listattuna talousarvioneuvottelujen tuloksen kirjaukset liittyen investointeihin.

Vuoden 2024 alussa ei tulla esittämään vuoden 2023 aikana käyttämättä jääneiden investointimäärärahojen perusteella myönnettäviä ylitysoikeuksia vuodelle 2024. Toimialojen tulee arvioida vuoden 2024 investointiohjelmassa olevat hankkeet, joiden toteutusedellytykset eivät täyty kuluvana vuonna. Toimialat ohjelmoivat nämä hankkeet uudelleen vuoden 2025 investointiohjelmaan kesäkuussa annetun vuoden 2025 investointiohjelman raamin päälle. Uudelleen ohjelmoitavat määrärahat otetaan huomioon vuoden 2024 ennusteessa siten, että niiden osalta määrärahan käyttö ennustetaan nollassi.

Toimialojen palveluverkkosuunnittelussa noudatetaan kaupunkiyhteisiä taloudellisia periaatteita.

Vuoden 2024 aikana laaditaan kaikkia kaupungin investointiluokkia koskevat erilliset ohjeet

Investointien käyttötalousvaikutukset tulee selvittää osana investointihankkeiden suunnittelua ja sisällyttää hankkeiden päätösesityksiin. Vuoden 2024 aikana laadittavissa investointiohjeissa määritellään investointiluokittain minimivaatimukset päätösesityksissä esitettävistä käyttötalousvaikutuksista.

Helsingin kaupungin ja Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti yhtiön tehtävänä on laatia vuosittain uudis- ja korjausinvestointeja koskevat investointiohjelmat noudattaen kaupungin talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen laatimisohteja. Yhtiön laatimat investointiohjelmat käsitellään ensin kaupungin ja yhtiön välisessä yhteistyöryhmässä, joka laatii niistä esitykset kaupungille. Yhteistyöryhmä toimii kaupungin talousarvion ja -suunnitelman valmisteluryhmänä noudattaen kaupungin talouden suunnittelusta ja seurannasta annettuja ohjeita ja aikatauluja. Yhtiö toimittaa lisäksi kaupungille tiedot myös omista investoinneistaan osana kaupungin talousarvion valmistelua. Investointeja koskeva päätöksenteko tapahtuu osana kaupungin talousarvioprosessia tai erillisinä päätöksinä toimivaltarajojen mukaisesti.

4.12.2023

Henkilöstöosuutta on päivitetty mm. liittyen vieraskielisten rekrytointiin, työkyvyttömyyseläkekustannuksiin ja osatyökykyisten työllistämiseen, sekä henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistukseen.

Hankintojen ohjeistuksissa on tehty tarkennuksia liittyen rahoitusjohtajan päätösten sisältöön ja eurosummiin.

Suurissa muutoshankkeissa eli hankkeissa, joilla on laajoja vaikutuksia kaupungin toimintaan ja talouteen, tulee varmistaa, että hankkeen alusta lähtien on järjestetty riittävät vaikutusten arvioinnit sekä dokumentoitu riskienhallinta. Kansliapäällikkö (12.10.2023 §144) on antanut kaupunkiyhteisiksi määriteltyjä muutoshankkeita koskevan toimintaohjeen kaupunginkanslian, toimialojen ja liikelaitosten johtaville viranhaltijoille.

Digitalisaatio ja tietohallinto -osuus on päivitetty.

EU-hankkeet ja muulla ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavat kehityshankkeet - osiota on päivitetty.

Osallisuusrahaston osalta ohjeeseen on päivitetty uusi ohjeistus liittyen käyttämättä jääneiden määrärahojen siirrosta.

Vuonna 2024 innovaatorahastosta voidaan myöntää rahoitusta kaupungin talousarvioon kirjattujen suunnitelmien mukaisesti, kuitenkin enintään 1,5 miljoonaa euroa vuodessa.

4.12.2023

3 TALOUTTA JA TOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET JA SÄÄNNÖT

Taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 13 luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan ja sen hyvinvointialue- ja kuntajaoston antamat ohjeet, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä Uudellamaalla, hallintosäännön luku 20, talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026 (Kvsto 22.11.2022), poistosuunnitelma (Kvsto 29.11.2006 ja 20.1.2016) sekä Jhs (Julkisen hallinnon suositukset) suositus 199 kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

3.1 Kuntalaki

Kunnan ja kuntayhtymän taloutta koskevat säännökset on koottu kuntalain (410/2015) 110–120 pykälisiin. Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta (KuntaL 14 §).

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan (KuntaL 39 §). Kunnallisessa liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johdokunta (KuntaL 67 §). Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon sisällytetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan ja kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (KuntaL 110 §).

3.2 Talouden eriyttäminen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen uudistuksen lainsäädännön perusteella

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla 20 § mukaan Helsingin kaupungin tulee eriyttää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talous talousarviossa ja kirjanpidossa. Helsingin kaupunki ei saa käyttää muuhun toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämiseen maksettavaa valtion rahoitusta tai perimiään asiakasmaksuja tai muita näihin tehtäviin kohdistuvia tuottoja.

Talouden eriyttämisveloitteen vuoksi kaupunginkanslian tai toimialojen tuottaessa sotepe-toimialalle palveluja tai tietojärjestelmiä, tuottamisesta tehdään yhteistyösopimus ja yhteistyösopimukseen perustuen laskutetaan sotepe-toimialaa. Samoin toimitaan, jos sotepe-toimiala tuottaa palveluja tai tietojärjestelmiä kaupunginkanslialle tai muille toimialoille. Mikäli sotepe-toimiala vastaa lainsäädännön mukaan ko-

4.12.2023

palvelun järjestämisestä, sotepe määrittelee palvelutason lainsäädäntöön pohjautuen. Mikäli palvelu, tietojärjestelmä tms. on kaupunkiyhteinen, osallistuu sotepe-toimiala yhtenä toimialana aiheutuviin kustannuksiin.

Vuoden 2023 aikana on päivitetty sopimus kaupunginkanslian sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle tuottamista palveluista ja tietojärjestelmistä. Kaupunginkanslian palvelusopimuksessa on määritelty ja kuvattu kaupunginkanslian sotepelelle tuottamat palvelut yksikkö- ja tiimikohtaisesti ja tietojärjestelmät, joiden kustannuksista osa jyvitetään erillislaskelmaan perustuen sotepe-toimialalle.

Helsingin kaupunki on aiemmin avustanut ja lainoittanut sopimuspalokuntien hankintoja sekä rakennushankkeita. Talouden eriyttämiselvoitteen vuoksi jatkossa avustustoiminta rahoitetaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yleiskatteellisesta valtionrahoituksesta. Lainotuksen osalta tehdään lisäselvityksiä, toimiiko lainanantaja verorahoitteinen kaupunki vai sotepe-toimiala.

3.3 Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston ohjeet ja lausunnot

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kuntalain ja hyvinvointialueesta annetun lain kirjanpitoa, tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien säännösten sekä tilinpäätöstietoja koskevien valtioneuvoston asetusten soveltamisesta. Jaoston antamat ohjeet ja lausunnot ovat osa kuntien ja hyvinvointialueiden hyvää kirjanpitolapaa. Kuntien ja hyvinvointialueiden yleisohjeet ja lausunnot ovat kirjanpitolautakunnan sivuilla: <https://kirjanpitolautakunta.fi/hyvinvointialue-ja-kuntajaosto>

Hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjeet ovat sitovia. Lisäksi aiheisiin liittyy kaupungin omaa tarkentavaa ohjeistusta. Osa kaupungin omasta ohjeistuksesta on koottu liitteeseen 1.

3.4 Hallintosääntö

Hallintosäännössä on määritelty mm. taloudenhoidon toimintaperiaatteet sekä annettu määräyksiä muun muassa kaupunkistrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, taloudenhoidosta. Hallintosääntöä on noudatettava kaupungin talouden suunnittelussa. Hallintosäännön mukaan tarkemmat ohjeet talousarvion täytäntöönpanoksi annetaan vuosittain talousarvion noudattamisohjeissa. Kaupunginhallitus, rahoitusjohtaja ja taloushallintopalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja antavat tarkempia ohjeita kaupungin taloudenhoidosta.

4.12.2023

4 TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT

Lautakunnat ja johtokunnat valvovat, että niiden alainen toiminta on kaupunkistrategian ja talousarvion sekä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden mukaista. Hallintosäännön mukaan toimialalautakunnat (10 luku 1§ 4 kohta) ja liikelaitoksen johtokunnat (11 luku 1§ 3 kohta) päättävät alaiselleen toiminnalle tulosbudjetin ja toimintasuunnitelman, jotka sisältävät talousarvioon perustuvat tulostavoitteet, tarvittavat toimenpiteet ja resurssit sekä toiminnasta kertyvät tulot ja aiheutuvat menot.

Lauta- ja johtokunnat hyväksyvät tulosbudjetit 17.1.2024 mennessä. Tulosbudjetit on lähetettävä tiedoksi kaupunginkansliaan talous- ja suunnitteluosastolle. Lautakunnan tulosbudjetit esitetään vähintään palvelutasolla, mutta lautakunnan päätös-taso tulosbudjetista voidaan valmistella palvelukokonaisuustasolla. Tulosbudjetit on vietävä Tasku-taloussuunnittelujärjestelmään välittömästi.

Tulosbudjettien ja toimintasuunnitelmia valmistelusta on ohjeistettu talousarvioehdotuksen 2024 raamissa ja laatimisoheissa (Khs 12.6.2023). Edellä mainittujen ohjeiden lisäksi toimintasuunnitelman sisältörakenteessa tulee noudattaa näiden noudattamisohjeiden liitteenä (Liite 2) olevaa vähimmäisisältörakennetta.

Vuoden aikana kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien päättämät määrärahamuutokset, -siirrot ja ylitysoikeudet viedään talouden suunnittelujärjestelmään (Taskuun). Määrärahamuutosten pohjalta tulee myös tulosbudjetti päivittää talouden suunnittelujärjestelmiin. Ennen tulosbudjettien päivittämistä tulee toimialojen, virastojen ja liikelaitosten olla yhteydessä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastoon.

5 KAUPUNKISTRATEGIAN 2021–2025 TOTEUTTAMINEN

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.10.2021 (§ 293) kaupunkistrategian vuosiksi 2021–2025. Kaupunkistrategia on lähtökohtana valmisteltaessa valtuustokauden talousarvioita, tulosbudjetteja ja toimintasuunnitelmia.

Kaupunginvaltuusto päätti myös, että strategian toteuttamista arvioidaan ja seurataan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seurantaa, jatkuvasti päivittyvällä ja kaupunkilaisille läpinäkyvällä strategisten mittareiden seurannalla sekä kaupunginvaltuuston arviointikeskusteluin valtuustokauden puolivälissä ja lopussa.

Toimialojen, virastojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen tulee toteuttaa kaupunkistrategian linjauksia toiminnassaan. Strategian painopisteet sekä strategisten ohjelmaryhmien teemat muodostavat perustan kaupunkiyhteiselle talouden ja toiminnan sekä henkilöstön onnistumiskeskustelujen suunnittelulle. Strategian toimeenpanoa koskevassa päätöksessään kaupunginhallitus (kh 4.4.2022 §254 ja 5.6.2023 §384) totesi, että kaupunkistrategiaa toteutetaan valtuustokaudella 2021–2025 viidellä strategisella poikkihallinnollisella ohjelmalla, jotka ovat: 1. Vastuullinen ja kestävä talous 2. Kunnianhimoinen ilmastovastuu 3. Viihtyisä kaupunki 4. Segregation ehkäiseminen sekä 5. Henkilöstön saatavuus.

Kaupunkistrategiaa toimeenpannaan talousarviotavoitteilla ja määrärahoilla. Tavoitteiden toteumaa seurataan säännöllisesti osana talouden ja toiminnan seurantaa.

Toimialojen tulee huomioida strategian puoliväliarviointitarkastelussa kaupunkiyhteisesti tunnistettuja yhteisiä toimenpiteitä osana talousarvionsa toimeenpanoa. Toimintasuunnitelmiin tulee sisällyttää tiivistelmä, joka sisältää keskeisimmät toimenpiteet vuonna 2024 strategian toteuttamiseksi sekä keskeisimmät toimialatason strategiamittarit.

4.12.2023

6 TALOUSARVION SITOVUUS, TALOUSARVIOON TEHTÄVÄT MUUTOKSET JA TALOUSARVION SEURANTA

Kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää kaupunginvaltuusto.

6.1 Käyttötalouden määrärahan sitovuus ja ylittäminen

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova erä on bruttobudjetoiduilla yksiköillä menojen yhteissumma (=määräraha) ja nettobudjetoiduilla yksiköillä toimintakate. Liikelaitoksia sitovat erät on esitetty talousarviossa liikelaitoksen perustelutekstissä sekä talousarvion tuloslaskelmaosassa. Talousarvion avustusliitteessä (talousarvion liite 1) on erikseen määriteltä yhteisöille myönnettävät sitovat määrärahat.

Bruttobudjetoidut yksiköt eivät voi ylittää sitovaa määrärahaa ilman kaupunginvaltuuston päätöstä. Myös nettobudjetoitujen yksiköiden sitovan toimintakateen alittamista koskeva talousarvion muutos on tehtävä kaupunginvaltuustossa. Toimintakateen seuranta suoritetaan kirjanpidollisella tarkkuudella, ei talousarvion seurannassa käytetyllä 1 000 euron tarkkuudella.

Määrärahojen riittävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Toiminta on suunniteltava siten, että talousarvioon merkitty määräraha varmasti riittää. Valvontavastuu kuuluu määrärahan käyttäjien ja käytöstä vastaavien henkilöiden ohella toimialajohtajille, liikelaitosten toimitusjohtajille ja virastopäällikölle sekä lauta- ja johtokunnille.

Pääsääntöisesti talousarvion määrärahan ylitysoikeuksia ei myönnetä. Mikäli toimialat eivät kykene toimimaan kaupunginvaltuuston 22.11.2023 hyväksymän talousarvion puitteissa, on lautakuntien hyväksymien ylitysesitysten oltava viimeistään E3-ennusteen määräpäivään mennessä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolla. Määrärahan ylitysesityksessä on selvitettävä myös tehdyt korjaavat toimenpiteet sekä ylityksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan määrärahojen sitova taso on toimintakate. Toimintakate voidaan kaupunginvaltuuston päätöksellä alittaa, mikäli valtio on myöntänyt lisärahoitusta. Mikäli lisärahoitus on myönnetty sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hakee kaupunginvaltuustolta toimintakateen alitusoikeutta. Lain-säädäntöön pohjautuvaa lisärahoitusta varten sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan tulee esittää kaupunginvaltuustolle mahdollinen hakemus perusteluineen.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten sitovat toiminnan tavoitteet on erikseen määriteltä talousarviossa ao. toimialan ja liikelaitoksen kohdalla. Sitova tavoite katsotaan toteutuneeksi, jos kaikki sen talousarviossa määritellyt mittarit toteutuvat. Sel-

4.12.2023

vitykset toteutumatta jääneistä sitovista toiminnan tavoitteista on oltava kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolla 23.1.2025. Toteutumatta jääneistä sitovista toiminnan tulee lisäksi laatia virallinen esitys Ahjoon. Sitovia toiminnan tavoitteita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin.

Selvitys toteutumatta jääneistä sitovista toiminnan tavoitteista on esitettävä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi ennen tilinpäätöksen allekirjoittamista kaupunginhallituksessa. Toteutumatta jääneitä sitovia toiminnan tavoitteita varten avataan yksi diaarinumero, jonka alla käsittely tapahtuu.

6.2 Määrärahojen käyttötarkoituksen muutokset

Toimintaa ja tulosbudjetteja on tarkistettava siten, että tarpeettomilta käyttötarkoituksen muutoksilta vältytään. Jos muutokseen on kuitenkin perusteltu syy, kuten määrärahan korotustarpeen välttäminen tai kokonaan uuden määrärahan sisällyttäminen talousarvioon, niin lauta- tai johtokunnat tekevät muutosesityksen kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2024 talousarvion määrärahojen käyttötarkoituksen muutosesitysten on oltava kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolla viimeistään E3-ennusteen määräpäivään mennessä.

6.3 Investointimäärärahojen sitovuus ja ylittäminen

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia investointimäärärahojen talousarviokohtia tai -alakohtia ei saa ylittää ilman kaupunginvaltuuston erillistä päätöstä. Vuoden 2024 talousarvion investointimäärärahojen ylitysoikeusesitykset perusteluineen tulee toimittaa kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle välittömästi ylitysoikeustarpeen tultua esiin. Mikäli talousarvioehdotuksen käsittelyn jälkeen ilmenee kymmenvuotisesta investointisuunnitelmasta poikkeavia investointitarpeita, tulee nämä tarpeet pyrkiä sopeuttamaan ensisijaisesti käytettävissä olevista määrärahoista hankkeiden tärkeysjärjestystä tarkistamalla.

Valvontavastuu investointimäärärahojen käytöstä käyttäjien ja käytöstä vastaavien henkilöiden ohella kuuluu toimialajohtajille ja virastopäällikölle sekä lautakunnille.

6.4 Viivästyneiden investointihankkeiden määrärahat

Vuoden 2024 talousarviovalmistelussa on huomioitu vuonna 2023 viivästyneiden hankkeiden määrärahatarpeet. Tarkentuneen talousarviovalmistelun seurauksena vuoden 2024 alussa ei tulla esittämään vuoden 2023 aikana käyttämättä jääneiden investointimäärärahojen perusteella myönnettäviä ylitysoikeuksia vuodelle 2024.

4.12.2023

Toimialojen tulee alkuvuodesta 2024 kaupunginhallituksen päättämässä TAE2025 valmistelun käsittelyjärjestyksen aikataulussa arvioida vuoden 2024 investointiohjelmassa olevat hankkeet, joiden toteutusedellytykset eivät täyty kuluvana vuonna muun muassa urakan valmistelun viivästymisestä johtuen. Toimialat ohjelmoivat nämä hankkeet uudelleen vuoden 2025 investointiohjelman kesäkuussa annetun vuoden 2025 investointiohjelman raamin päälle. Uudelleen ohjelmoitavat määrärahat otetaan huomioon vuoden 2024 ennusteessa siten, että niiden osalta määrärahan käyttö ennustetaan nolllaksi.

6.5 Kirjanpito, taloussuunnittelujärjestelmä ja talousarvion toteutumisen seuranta

Linjauksia kaupungin kirjanpitokäytännöstä

Kunnan lakisääteinen kirjanpito jakaantuu ulkoiseen kirjanpitoon ja talousarvion toteutumisen seurantaan. Ulkoisesta kirjanpidosta on saatava koko kaupungin tuloslaskelma ja tase liitetietoineen sekä rahoituslaskelma. Lisäksi ulkoisen kirjanpidon on pystyttävä tuottamaan kaupungin konsernitilinpäätöksen vaatimat tiedot. Ulkoisessa kirjanpidossa on eliminoitava kaupungin sisäiset tilitapahtumat sekä konsernitilinpäätöksessä konsernin sisäiset tilitapahtumat.

Talousarvion toteutumista on lakisääteisesti seurattava vähintään valtuuston vahvistamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden laajuudessa.

Taloushallintopalveluliikelaitoksen (Talpa) tehtävänä on tuottaa toimialojen, virastojen ja liikelaitosten kirjanpito- ja tilinpäätösaineisto palvelusopimusten mukaisesti.

Toimialojen ja liikelaitosten tulee järjestää taloushallintonsa yhdessä Talpan kanssa siten, että sekä ulkoisen kirjanpidon että talousarvion toteutumisen seurannan vaatimukset täyttyvät. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kaupungin sisäiset erät ja konserniyhteisöjen sisäiset erät on pystyttävä erottamaan raportoinnissa.

Kaikissa kirjauksissa on huolehdittava, että asianmukaisia kaupungin tilikartan mukaisia pääkirjatilejä käytetään, samoin tehtäessä tilauksia ja ostolaskuja.

Palvelujen kustannukset on raportoitava niin että valtion talousraportoinnin vaatimukset täyttyvät. Yksikkökustannukset tulee raportoida strategiatavoitteen mukaisesti.

Kaupungin laskentajärjestelmässä käytetty organisaatio perustuu toimialojen, virastojen ja liikelaitosten toimintasääntöön. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee ilmoittaa toimintasääntönsä muutoksista sääntöryhmälle. Lisäksi muutoksista tulee ilmoittaa Talpaan, jossa muutokset laskentajärjestelmään tehdään, sekä toimittaa tiedoksi Talous- ja suunnitteluosastolle.

4.12.2023

Välitilinpäätös, neljännesvuosikatsaukset ja kirjanpidon kuukausikatkot

Välitilinpäätös tehdään 30.6.2024 tilanteesta. Välitilinpäätöksen tavoitteena on tilinpäätöksen nopeuttaminen ja talousarviokohtaisen seurannan parantaminen. Lisäksi kuntien ja hyvinvointialueiden on raportoitava neljännesvuosikatsaus valtiolle sekä sotepe raportoi kumulatiiviset kuukausittaiset toteumat kuusi kertaa vuodessa. Välitilinpäätös ja neljännesvuosikatsaukset tehdään olennaisilta osin tilinpäätöksen tarkkuudella.

Kirjanpitojärjestelmässä jokaisen kuukausikatkon yhteydessä tulot ja menot kohdistetaan oikealle kaudelle ja tilit täsmätään Talpan erillisen ohjeistuksen mukaan. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee huolehtia siitä, että kaikki ostolaskut käsitellään kaudenvaihteessa viipymättä. Myyntilaskut tulee laatia aikataulussa ja huolehtia, että useamman kuukauden mittaiset laskutusjaksot olisivat suoriteperusteisesti laskutettu tilinpäätöksen lisäksi jokaisessa vuosineljänneksessä. Kuukausittain tehdään kirjanpitojärjestelmässä konsolidoinnin toimenpiteet eli eliminoidaan toimialojen, virastojen ja liikelaitosten väliset sisäiset erät ja muodostetaan eliminoitu tuloslaskelma ja tase.

Talousarvion toteutumisenennuste

Talousarvion toteutumisenennuste laaditaan vuonna 2024 kolme kertaa. Kolmen ennusteen lisäksi laaditaan tammikuussa 2025 alustava tilinpäätös keskitetysti kanslian ja Talpan toimesta. Liikelaitokset antavat ennusteet tuloslaskelman ja rahoituslaskelman sekä toiminnan tavoitteiden toteutumisesta.

Vuoden 2024 ennusteet tehdään Tasku-järjestelmään. Järjestelmässä ennustetaan toimialojen, virastojen ja liikelaitosten euromääräiset ennusteet. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee ennustaa omat sisäiset ostonsa kumppaneittain. Ostokirjauksesta syntyy myyjälle automaattisesti tulokirjaus. Mikäli oston euromäärästä ei vallitse yksimielisyyttä, on myyjän oltava yhteydessä ostajaan ja sovittava oikeasta summasta. Sisäisiä tuloja ei voi myyjäpuolella korjata ulkoisten tulojen kautta.

Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto antaa tarkemmat ohjeet toteutumisenennusteiden ja alustavan tilinpäätöksen laatimisesta, tietojen toimittamistavasta ja aikataulusta.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten on saatettava talousarvion toteutumisenennuste myös lauta- tai johtokuntansa tietoon. Lautakunnissa hyväksytyä ennustetta ei voi muuttaa Tasku-järjestelmässä jälkikäteen.

Talousarvion investointeja koskevat toteutumisenennusteet tulee tehdä riittävällä tarkkuudella hankkeittain, jolloin lautakunnat voivat tehdä mahdollisesti tarvittavat tulosbudjettien muutokset hyvissä ajoin ennen vuoden loppua. Näin määrärahat voidaan käyttää joustavasti niihin hankkeisiin, jotka ovat käynnissä tai lähtemässä liikkeelle.

4.12.2023

Kaikista talousarviokirjan toiminnan tavoitteista, toiminnan tavoitetta mittaavista mittareista sekä määrä- ja suoritettavoitteista tehdään ennuste. Toiminnan tavoitteiden ja lukumääräennusteiden aineisto ilmoitetaan samalla tarkkuustasolla, jolla tavoite on esitetty talousarviokirjassa. Toiminnan tavoitteista tulee antaa lyhyt kuvaus kunkin tavoitteen toteutumisen ennusteesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Tavoitteiden ennusteet tallennetaan kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston ohjeistamaan paikkaan.

Sitovien toiminnan tavoitteiden toteumatiedot dokumentoidaan siten, että niiden oikeellisuus on jälkikäteen todennettavissa. Jos tavoitteen toteumatiedot ovat saatavissa suoraan tietojärjestelmästä, kuvaukseen liitetään ao. seurantaraportti (lyhyt yhteenveto). Jos toteumatiedot ovat saatavissa laskemalla, kuvaukseen liitetään ao. laskelma ja sen kaava. Kuvauksessa tulee olla laatijan nimi ja päivämäärä. Dokumentointivaatimus koskee vain sitovia toiminnan tavoitteita. Kustakin sitovasta toiminnan tavoitteesta laaditaan oma kuvaus liitteineen ja ne voi esittää yhtenä kokonaisuutena.

Toteutumisennusteen yhteydessä toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee raportoida talousarvion toteutumiseen vaikuttavat merkittävät poikkeamat toimintaympäristössä sekä edistyminen toimintasuunnitelmaan kirjatuihin kaupunkistrategian keskeisimmissä toimenpiteissä sekä toimialatason strategiamittareissa. Ennusteen riskejä koskevassa osiossa raportoidaan lyhyesti merkittävistä toteutuneista ja uhkaavista riskeistä sekä ajankohtaisista riskienhallinnan kehittämistoimista.

Lisäksi toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee raportoida merkittävistä kaupungin rahankäyttöön vaikuttavista toimintaympäristön muutoksista tai toimialan oman toiminnan muutoksista kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle välittömästi muutosten tultua tietoon. Ensisijaisena tavoitteena on aina muutosten sopeuttaminen talousarvioon.

Valtion talousraportointi

Valtiolle tehtävä talousraportointi perustuu mm. aikaisempiin JHS-suosituksiin: tililuetto, talousarvio ja -suunnitelma, palveluluokitus, kustannuslaskenta ja taloustietojen raportointi. Nämä suositukset on koottu AURA-käsikirjaan, joka on julkaistu erikseen kunnille (<https://www.valtiokonttori.fi/maaraykset-ja-ohjeet/kuntien-ja-kuntayhtymien-automaattisen-talousraportoinnin-kasikirja-aura/>) ja erikseen hyvinvointialueille (<https://www.valtiokonttori.fi/maaraykset-ja-ohjeet/hyvinvointialueiden-ja-hyvinvointiyhtymien-talousraportoinnin-kasikirja-hva-aura/>). Kirjanpidon tulee tästäkin syystä olla ajan tasalla kuukausittain. Neljännesvuosikatsausten lisäksi myös toteutumisennuste tulee raportoida valtiolle kerran vuodessa, elokuussa. Sotepe raportoi toteuman kuukausittain valtiolle.

4.12.2023

Kilpailuneutraliteetin edellyttämä kirjanpito

Kilpailulain kilpailuneutraliteettisäännöksiin tuli voimaan 1.1.2020 uusi säännös 30 d§ kirjanpidon eriyttämisestä. Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa harjoittavan kunnan, kuntayhtymän, valtion tai niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön tulee pitää taloudellisesta toiminnastaan erillistä kirjanpitoa muusta toiminnastaan.

Tilintarkastajien antamien ohjeiden mukaisesti kilpailulainsäädännön edellyttämään kirjanpidon eriyttämiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota, Uusia, mahdollisesti eriytettäviä toimintoja tulee tarkkailla ja tunnistaa. Kirjanpidon eriyttämistarve arvioidaan tunnistettujen toimintojen osalta tarkemmin talousarviopäällikön johtamassa kilpailuneutraliteetin koordinoitiryhmässä.

6.6 Maksuvalmiusennuste

Maksuvalmiustietoa tarvitaan kaupungin päivittäisen likviditeetin ja maksukyvyyn turvaamista sekä pitkän aikavälin rahoitussuunnittelua varten. Maksuvalmiustiedon ylläpitoa koordinoi Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee tuottaa kaupungin maksuvalmiusennustetta varten tarvittavat toimintokohtaiset tiedot talous- ja suunnitteluosaston ohjeiden mukaisesti. Maksuvalmiusennusteiden laatimisesta on annettu rahoitusjohtajan ohje (Rj 6.7.2022, 45 §). Lisätiedot: kanslia.keskuskassa@hel.fi

4.12.2023

7 INVESTOINNIT JA TILAT

7.1 Investointihankkeiden ohjaus

Toimialat, virastot ja liikelaitokset suuntaavat toimintaansa strategian mukaisesti taloussuunnitelmassa olevien investointimäärärahojen puitteissa. Lisäksi on huomioitava kaupunginvaltuuston 11.11.2020 hyväksymän Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteuttamisohjelman (AM-ohjelma) edellyttämät toimenpiteet.

Vuoden 2024 aikana laaditaan kaikkia kaupungin investointiluokkia koskevat erillishjeet.

Investointihankkeiden aikatauluseurantaa kehitetään edelleen määrärahaseurannan ohella vuoden 2024 aikana. Toimialat ja kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto kehittävät yhteistyössä investointihankkeiden seurantaa, siten että kokonaiskustannuksiltaan yli miljoonan euron investointien ajoitus ja tarvittava rahoitus koostetaan investointien seurannan välineenä toimivaksi hankesalkuksi talousarviokohdittain. Samalla luodaan käytännöt hankekohtaiseen investointien aikataulu- tai kustannusmuutosten kaupunkitasoiseen raportointiin.

Toimialojen tulee huolehtia toimintasuunnitelman ja tulosbudjetin yhteydessä hyväksytyin investointiohjelman tai sitä vastaavan investointimäärärahojen käyttösuunnitelman toteutumisen seurannasta, siten että hankkeiden aikatauluun tai rahoitukseen liittyviin poikkeamiin kyetään reagoimaan oikea-aikaisesti ja suunnitelmallisesti.

Voimassa oleva Tilahankkeiden käsittelyohjeet koskevat kaupungin investointi- ja vuokratilahankkeita (uudisrakennus-, laajennus-, muutos-, korjaus- ja perusparannushankkeet sekä vuokratilat). Ohjeet koskevat myös kaupungin yhtiöiden muita kuin asuntohankkeita sekä niitä ulkopuolisia kumppanuus-, leasing- tms. hankkeita, joissa kaupunki on mukana. Ohjeet määrittelevät erilaisten tilojen hankkimisen periaatteet, tilahankkeiden suunnitteluvaiheet ja pääsisällön, suunnitelmien käsittelytavan ja vastuusuhteet Helsingin kaupungin organisaatiossa. Lisäksi ohjeessa määritellään hankesuunnitelmien kustannusrajojen mukaiset hyväksymisvaltuudet eri toimielimille soveltuvin osin.

Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden suunnittelussa, toteutuksessa ja päätöksenteossa noudatetaan kaupunginhallituksen 21.5.2018 hyväksymiä katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeita. Käsittelyohjeen päivitys on tavoitteena saada päätöksentekoon vuonna 2024.

Tilahankkeiden kustannus- ja suunnittelukysymyksiä käsitellään tarvittaessa kaupunginkanslian koordinoimassa hankeohjausryhmässä (HOR), jossa ovat edustettuina kaikkien toimialojen tiloista vastaavat edustajat ja kaupunkiympäristön toimialan edustajat.

4.12.2023

Vastaavasti katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden kustannus- ja suunnittelukysymyksiä käsitellään tarvittaessa kaupunginkanslian koordinoimassa liikennehankkeiden hankeohjausryhmässä (LiikenneHOR), jossa ovat edustettuina kaupunkiympäristön toimiala, HKL-liikelaitos, Kaupunkiliikenne Oy, HSL ja Helsingin Satama Oy.

Toimialojen palveluverkkosuunnittelussa noudatetaan kaupunkiyhteisiä taloudellisia periaatteita.

- Palveluverkkosuunnittelulla yhteensovitetään tilatarpeita, edistetään yhteiskäyttötiloja ja parannetaan tilojen käyttöastetta.
- Palvelutarpeen kasvaessa selvitetään vaihtoehdot olemassa olevien tilojen tehokkaampaan hyödyntämiseen, yhteiskäyttöön tai aukioloaikojen laajentamiseen. Uutta tilahanketta voidaan esittää vain, jos oman palvelutuotannon kasvattaminen todetaan kustannusvaikuttavimmaksi tuottamistavaksi.
- Yhteiskäyttöisiin tiloihin luodaan yhtenäiset toimintatavat ja hallintamalli. Tilojen yhteiskäytön kustannusten jakoon luodaan toimintamallit, jotka kannustavat tilojen yhteiskäyttöön.
- Väistötilatarpeet ratkaistaan joko kaupunkitasoisesti tai alueellisesti oikea-aikaisesti ja kokonaistaloudellisesti. Väistötilat palvelevat laajempia alueita ja voivat poiketa väliaikaisesti lähipalveluperiaatteesta.
- Toimitilarakentamisessa otetaan käyttöön standardiratkaisuja, joilla parannetaan tilatehokkuutta, pienennetään investointikustannuksia ja toimialojen vuokratasoa.
- Tilojen suunnittelussa tulee huomioida investointien vaikutukset toimialojen tuleviin vuokra- ja käyttömenoihin.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee noudattaa investointisuunnittelussa valtion antamia ohjeita ja aikatauluja sekä huolehtia, että toimivaltaiset tahot tekevät ko. asiassa päätökset valtion aikataulun mukaisesti.

Investointien käyttötalousvaikutukset tulee selvittää osana investointihankkeiden suunnittelua ja sisällyttää hankkeiden päätösesityksiin. Vuoden 2024 aikana laadittavissa investointiohjeissa määritellään investointiluokittain minimivaatimukset päätösesityksissä esitettävistä käyttötalousvaikutuksista. Näitä ovat muun muassa vaikutukset suoriin toimintakustannuksiin sisäisten vuorien, henkilöstömenojen, palveluiden oston tai muiden korvausten ja maksujen muutosten seurauksena.

Kaupunkiliikenne Oy:n investointien ohjaus ja kaupungin päätöksenteko

4.12.2023

Helsingin kaupungin ja Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n välisen yhteistyösopimuksen (khs 2.5.2022) mukaisesti yhtiön tehtävänä on laatia vuosittain uudis- ja korjausinvestointeja koskevat investointiohjelmat noudattaen kaupungin talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen laatimisohteita. Yhtiön laatimat investointiohjelmat käsitellään ensin kaupungin ja yhtiön välisessä yhteistyöryhmässä, joka laatii niistä esitykset kaupungille. Yhteistyöryhmä toimii kaupungin talousarvion ja -suunnitelman valmisteluryhmänä noudattaen kaupungin talouden suunnittelusta ja seurannasta annettuja ohjeita ja aikatauluja. Yhtiö toimittaa lisäksi kaupungille tiedot myös omista investoinneistaan osana kaupungin talousarvion valmistelua. Investointeja koskeva päätöksenteko tapahtuu osana kaupungin talousarvioprosessia tai erillisinä päätöksinä toimivaltarajojen mukaisesti.

Investointihankkeiden valmistelua koskevat erillisohjeet (viite: neuvottelutulos 30.10.2023)

Toimintaa suunniteltaessa:

- Haetaan ratkaisu, jolla Kulosaaren sillan peruskorjaus toteutetaan mahdollisimman lyhyessä ajassa ja niin, että toteutus ajoitetaan Kruunusilltojen aukeamisen jälkeen, jotta liikenne on peruskorjauksen aikana mahdollisimman sujuvaa. Selvitetään ja tavoitellaan ratkaisua, jossa korjaustöiden aikana on käytössä enemmän kuin yksi kaista suuntaansa.
- Haetaan toimintamallia, jossa Harjun nuorisotalo siirtyy Kaupunkitilat Oy:lle uuden käyttötarkoituksen löytämiseksi. Kaupunkitilat sopivat nuorisopalveluiden kanssa ratkaisun, jossa nuorisopalveluiden tarvitsemat tilat jäävät nuorisopalveluiden käyttöön.
- Selvitetään, miten Sörnäisten tunnelin rakentamisen on syytä ajoittaa talouden suunnittelun 10 vuotiskaudelle jotta liikenteelle aiheutuva kokonaishaitta on mahdollisimman pieni. Huomioidaan selvityksessä Kulosaaren sillan perusparannustarve.

7.2 Hankkeiden rahoitus

Investointihanke tulee suunnitella ja ohjelmoida niin, että se voidaan toteuttaa talousarvion mukaisessa aikataulussa ja talousarvioon merkityn määrärahan puitteissa tai talousarviossa suunniteltuna yhtiö- tai vuokrahankeena. Tässä yhteydessä on otettava huomioon hankkeen käyttötalousvaikutukset, jotka tulee sisältyä talousarvion käyttötalouden puitteisiin.

4.12.2023

Talousarvion liitteenä 10 oleva vuokra- ja osakekohteiden suunnitteilla olevat uudis- ja peruskorjaushankkeet vuosina 2024–2026-taulukkoa käytetään palveluverkko-suunnittelussa. Jokaisen hankkeen tarpeellisuus arvioidaan kuitenkin erikseen palveluverkon kehittämisen näkökulmasta. Liitteessä esitetyjä vuokrakohteita käsitellään ja niistä päätetään kohdassa 7.4 esitettyjen ohjeiden mukaisesti.

Liikelaitokset rahoittavat talousarvionsa perusteluissa esitetyt investoinnit talousarvioon sisältyvän liikelaitoksen rahoituslaskelman mukaisesti.

Hankintalain kynnyсарvoja sovelletaan sellaisenaan kaupungin hankinnoissa.

7.3 Toimitiloista luopuminen

Toimitiloista luopumisen tavoitteena tulee olla sellaisista tilakokonaisuuksista luopuminen, jotka mahdollistavat tilojen luovuttamisen eteenpäin tai tilan ja tontin kehittämisen muuhun tarkoitukseen osana palvelutilaverkon tehostamista. Luopumiset suunnitellaan toimialarajat ylittävänä prosessina yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuuden kanssa.

7.4 Toimitilojen vuokraaminen ja maanvuokrasopimukset

Kaupunkiympäristön toimialan tilapalvelut vuokraavat uudet kaupungin palvelutilat toimialoille, virastoille ja liikelaitoksille kustannusperusteisesti määräytyvään vuokratasoon voimassa olevan tilahankkeiden käsittelyohjeen mukaisesti. Kaupungin ulkopuolisille vuokralaisille vuokratuista tiloista peritään aina markkinavuokra.

Vuoden 2024 selvitetään mahdollisuutta antaa muille toimialoille vapaus valita KYMP-toimialan tarjoamien tilojen sijasta avoimilta kiinteistömarkkinoilta löytyvät toimitilat suoraan sekä sujuvoitetaan Kymppin ja muiden toimialojen yhteistyötä tilakysymyksissä.

Kaupunkiympäristön toimialan tulee seurata tyhjen kiinteistöjen aiheuttamien kulu- jen ja riskin kehitystä. Seurannan pohjalta arvioidaan pääomavuokrauksen uusien periaatteiden toimivuutta ja tuotto prosenttia vuonna 2024 ja 2027.

Ulkopuolisten (so. muiden kuin kaupungin omistamien) tilojen ja tilaelementtien (esim. paviljongit väistötiloina) vuokraamisesta toimialojen, virastojen ja liikelaitosten käyttöön vastaa kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet - palvelukokonaisuus. Kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet - palvelukokonaisuus selvittää aina ennen ulkopuolisen tilan vuokraamista, onko tilatarpeeseen soveltuvia kaupungin omia tiloja käytettävissä. Vuokrahankkeissa toimivaltaraja arvioidaan pääomittamalla vuokra-ajan pääomavuokrat nykyhetkeen. Toistaiseksi voimassa olevissa sopimuksissa tilojen vuokrien pääomitus tehdään neljältä vuodelta.

4.12.2023

Muut kuin liikelaitokset eivät pääsääntöisesti voi tehdä maanvuokrasopimuksia ulkopuolisten kiinteistöomistajien kanssa, vaan sopimukset tekee kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelu.

7.5 Pysyvien vastaavien hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödyke hankitaan investointiosan määrärahoilla, aktivoidaan taseeseen ja poistetaan suunnitelman mukaan. Pysyvien vastaavien hyödykkeitä ovat esineet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja muut hyödykkeet, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa tai ovat palvelutoiminnan käytössä useampana kuin yhtenä tilikautena. Pysyvien vastaavien hyödyke hankitaan investointiosan määrärahoilla.

Jos yhden yksittäisen hyödykkeen hankintameno alittaa 10 000 euroa (pienhankinta), kirjataan hankintameno kokonaisuudessaan hankintatilikauden käyttötalouden kuluksi. On kuitenkin tärkeää huomioida, että kaikkia yli 10 000 euron tilauksia ei voi automaattisesti kirjata investoinniksi.

- Esim. tilattaessa 5 kappaletta työtuoleja, joiden hankintahinta kappaleelta on alle 10 000 euroa, kirjataan ne käyttötalouden vuosikuluksi.
- Kun tilataan esim. 20 kappaletta tietokoneita, joiden hankintahinta kappaleelta on alle 10 000 euroa, kirjataan myös tietokoneet käyttötalouden vuosikuluksi.
 - ➔ Eli kun kappalehinta jää alle 10 000 euron (ilman alv), kirjataan hyödykkeet hankintatilikauden käyttötalouden kuluksi.

Yhden hyödykkeen hankintahinta tulee siis ylittää 10 000 euron raja, jotta se voitaisiin kirjata investoinniksi. Poikkeuksena tästä säännöstä on kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tietyt kirjauskäytännöt, jotka erikseen sovittu tilintarkastajien kanssa. Vaikka määräraha olisi varattuna talousarviossa investointiosassa, erä tulee käsitellä kirjanpidossa kirjanpitosäännösten mukaisesti. Menoa ei voida aktiivoida eli kirjata investoinniksi, ellei kirjanpidon menon aktivointiedellytykset täyty.

Hyödykkeen hankintamenon voi kirjata kokonaan kuluksi, vaikka se tuottaa tuloa tai on palvelutoiminnan käytössä useamman tilikauden aikana, mikäli hankintameno ennen rahoitusosuuden vähentämistä alittaa 10 000 euroa (pienhankinta), eikä kirjaustavalla ole olennaista vaikutusta tilikauden tulokseen eikä taloudesta annettavaan kuvaan.

Jos hyödyke, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden, koostuu useasta eri komponentista, joiden yhteenlaskettu hankintameno ylittää 10 000 euroa, se merkitään taseeseen investoinniksi ja kirjataan vaikutusaikanaan normaalisti poistoina kuluksi. Esimerkkinä voidaan mainita satamalaituri, leikki puisto tai rakennus, joiden rakentaminen voi koostua useasta pienestä laskusta, mutta jotka ovat toiminnallisia kokonaisuuksia. 20 kappaletta tietokoneita eivät ole toiminnallinen kokonaisuus.

4.12.2023

Poikkeuksena pääsäännöstä on ensikertainen kalustaminen, jossa hankintoja voidaan aktivoida taseeseen, vaikka yksittäisen hankinnan arvo ei ylittäisi pienhankintarajaa. Ensikertainen kalustaminen liittyy käsitteenä pääsääntöisesti Opetushallituksen/opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin (peruskoulujen rakentaminen ja kalustaminen). Kalustamisen on liityttävä uuden yksikön tai toiminnan aloittamiseen ja hankinnan tulee tapahtua pääsääntöisesti ennen toiminnan aloittamista. On kuitenkin huomioitava, että kirjanpidon aktivointiedellytykset pätevät tässäkin tapauksessa ja niiden tulee täyttyä, eli esimerkiksi kulutushyödykkeitä (esimerkiksi koulutarvikkeet, elintarvikkeet, kynät ja muut kuluvat tavarat) ei voi aktivoida. Täydentäviä hankintoja ei voida enää pitää ensikertaisena kalustamisena.

Käyttöomaisuudesta tulee pitää rekisteriä ja sitä tulee säännöllisesti inventoida. Tämänkin vuoksi pieniä kulutushyödykkeitä ei voida aktivoida käyttöomaisuuteen.

Rakennusten korjausten osalta on harkittava erikseen, onko korjaus vuosikorjauksen vai perusparannuksen luonteista. Vuosikorjaukset rahoitetaan käyttötalousosan määrärahoilla, eivätkä ne ole poistonalaista käyttöomaisuutta. Peruskorjausmenot aktivoidaan sen toimialan taseeseen, jonka taseessa peruskorjattava hyödyke on.

Vuosikorjaus ja perusparannus eroavat toisistaan siten, että perusparannus lisää olennaisesti kohteen taloudellista käyttöikää, lisää tai parantaa kohteen ominaisuuksia, esim. ilmanvaihtoa ja/tai nostaa kohteen suhteellista laatutasoa olennaisesti alkuperäistä paremmaksi, esimerkiksi huoneiston tai rakennuksen laajennus-, muutos-, uudistus- ja muut vastaavat toimenpiteet. Perusparannuksen osalta tulee aina arvioida, miten kohteen taloudellinen pitoaika muuttuu. Vuosikorjaus taas pitää kohteen alkuperäisessä kunnossa.

A k t i v o i t a v a n k a u p u n g i n o m a n t y ö n a r v o k i
k ä y t t - t ä l ö s t i i r i k a u t t a .

Kun kunta itse rakentaa pääasiallisesti hyödykkeen omaa henkilökuntaa käyttäen ja mahdollisesti voi käyttää joiltakin osin myös ali tai sivu-urakoita, voidaan toimintaa pitää valmistuksena omaan käyttöön. Tällaisen hankkeen kaikkien menojen kirjaaminen tuloslaskelman kulutileille ja Valmistus omaan käyttöön -erän avulla aktivoitavaksi taseeseen on perusteltua. Jos henkilöstömenoja aktivoidaan taseeseen, on ne ilmoitettava myös taseen liitetiedoissa.

Poistosuunnitelma on kaupunginvaltuuston 18.9.1996 vahvistama. Poistosuunnitelmaa on tämän jälkeen täydennetty kaupunginvaltuuston päätöksillä. Päätöksellä 2.11.2001 päätettiin asuinkiinteistöjen rakennusten ja pysäköintiyhtiöiden kalliotunneleiden ja maanpäällisten laitosten poistoajoista. Päätös 14.11.2001 koskee tehdas- ja tuotantorakennuksia sekä kiinteitä rakenteita ja laitteita ja päätös 9.10.2002 koskee Vuosaaren Sataman liikenneväylien investointeja. Päätös 18.6.2003 koskee raidekalustoa ja muita kuljetusvälineitä ja päätös 29.11.2006 asuinkiinteistöyhtiöi-

4.12.2023

den asuinrakennusten progressiivisia poistoja. Päätös 11.5.2001 koskee atk-ohjelmistojen poistoaikaa ja Khs päätös 11.1.2016 koskee viestintävälineitä ja muita aineellisia hyödykkeitä. Poistosuunnitelma perustuu arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaiseen tasapoistoon. Poistojen laskenta alkaa hankintakuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Poistoajat ovat seuraavat:

Aineettomat oikeudet	5-20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3-20 vuotta
Asuinkiinteistöyhtiöiden asuinrakennukset	Progressiivinen poisto, enintään 40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	10-50 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden kalliotunnelit	enintään 100 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden maanpäälliset laitokset	enintään 60-70 vuotta
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	8-50 vuotta
Koneet ja kalusto	3-30 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3-5 vuotta

Lauta- ja johtokunnat ovat vahvistaneet toimialojen ja liikelaitosten tarkemmat poistosuunnitelmat kaupunginvaltuuston päättämien poistoaikojen rajoissa.

7.6 Irtaimiston hankinta-arvot

Muusta kun käyttöomaisuudeksi kirjattavasta irtaimesta omaisuudesta on pidettävä irtaimistorekisteriä. Vuonna 2024 irtaimistorekisteriin merkittävän irtaimiston hankinta-arvon alaraja on 1 500 euroa ilman arvonnlisäveroa. Irtaimistorekisteriin voi merkitä aktivoitavan omaisuuden, vaikka se on myös käyttöomaisuuskirjanpidossa, jos toimiala, virasto tai liikelaitos niin haluaa.

Irtaimiston käsittelystä on annettu pysyväisohje (Rj 10 § 14.2.2020). Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee kiinnittää erityistä huomioita siihen, että asianmukaista rekisteriä irtaimisto ylläpidetään ohjeen mukaisesti. Irtaimistohallinnan prosessit tulee olla suunniteltu ja ohjeistettu sekä tehtävät vastuutettu siten, että irtaimen omaisuuden hallinta on luotettavaa ja tehokasta. Ohjeen mukaan on huolehdittava muun muassa rekisterin ajantasaisesta päivittämisestä, vuosittaisesta inventoinnista sekä irtaimiston siirroista ja poistoista.

Irtaimistokirjanpitoa voidaan pitää joko erillisellä tietojärjestelmällä tai Excel-ohjelmalla pysyväisohjeen liitteessä olevan mallin mukaisesti, huolehtien että tietosisältö rekisterissä olevasta omaisuudesta on riittävä ja kattava. Irtaimistorekisteriä varten kaupungilla on käytössä Luukku-järjestelmä. Tästä järjestelmästä on rakennettu liittymät kaupungin henkilöstönhallintaan ja toimipaikkaluetteloon, jotka liittyvät oleellisesti irtaimistohallintaan.

4.12.2023

Lahjoituksena saadut taide-esineet tulee kirjata taseeseen, 10.000 eurosta ylöspäin yksittäisen teoksen kohdalla, käypään arvoon. Käyvästä arvosta HAM laatii lahjoituspäätöstä varten arvion. Lahjoitettujen taide-esineiden kirjanpitokäsittelystä on annettu tarkempi [ohje](#) (Talpan tj 31.5.2021)

4.12.2023

8 HENKILÖSTÖ

Noudattamishjeissa kuvatut henkilöstölinjaukset velvoittavat koko Helsingin kaupunkia rahoituspohjasta riippumatta. Ne koskevat myös valtionrahoitteista sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa.

8.1 Henkilöstösuunnittelu ja tehtävien täyttäminen

Henkilöstösuunnittelu ja tehtävien täyttäminen tehdään kaupunkiyhteisen ohjeistuksen mukaisesti (mm. [Henkilöstöhankinnan periaatteet](#)). Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan ohjeistukset [tehtäväjärjestelyistä johtuva uudelleensijoittuminen](#) sekä [työn tarjoamisen toimintaohje](#).

Kaupungilla työskentelevä henkilöstö on pääsääntöisesti työ- tai virkasuhteessa kaupunkiin. Henkilöstön samanaikaisten palvelussuhteiden käyttöä kaupungilla rajoittavat työaikamääräykset, kuten säännöllinen työaika ja lepoaikojen järjestäminen. ([Samanaikaiset palvelussuhteet kaupungilla ja keikkatyö -ohje](#))

8.2 Sijaisuudet

Toimialoja ja liikelaitoksia kehoitetaan toteuttamaan sijaishankintaa kokonaistaloudellisesti parhaalla mahdollisella tavalla. Henkilöstömäärää seurataan kaupunkitasolla ja poikkeamille pyydetään tarvittaessa tarkentavat selvitykset toimialoilta, liikelaitoksilta ja virastoilta.

Sijaisuuksien hoitamisen periaatteet

Sijaisten käytön suunnittelu on osa ennakoivaa henkilöstöjohtamista. Sijaisuudet on pyrittävä ensisijaisesti hoitamaan erilaisin työjärjestelyin tai sisäisin siirtein, sekä mahdollista kaupungin palveluksessa olevaa varahenkilöstöä käyttäen. Sijaisen palkkaamiseen on aina oltava perusteltu tarve.

Kesätyöntekijöiden palkkaamisesta ohjeistetaan vuosittain erillisellä ohjeella.

Vuokratyövoiman käyttö

Henkilöstöä voidaan tarvittaessa hankkia myös ostopalveluna. Seure on kaupungin tytäryhtiö, jonka palveluja toimialojen ja liikelaitosten ei tarvitse erikseen kilpailuttaa. Muiden henkilöstövuokrausyritysten käyttäminen on mahdollista, jos se on kokonaistaloudellisesti järkevää. Toimialalla tulee olla suunnitelma ulkoisten resurssien tarkoituksenmukaisesta käytöstä.

8.3 Osaamisen kehittäminen

4.12.2023

Osaamistarpeiden ennakointi on henkilöstösuunnittelun ohella keskeinen osa strategista toiminnan suunnittelua.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee laatia vuosittaisen osaamisen kehittämissuunnitelma, jossa linjataan osaamisen kehittämisen painopisteet (ohje osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta 26.9.2014). Suunnitelman toteutumista seurataan toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa osana vuosittaista henkilöstöraportointia vuosittain. Kehittämispäätösten seurantamittareita ovat koulutustunnit ja -kustannukset.

Työntekijän koulutus paikallisella työajalla edellyttää aina kirjallisesti tai suullisesti sovitun suunnitelmaa. Vastaavasti työnantaja osallistuu muihin koulutuskustannuksiin vain silloin, kun ne ovat suunnitelman mukaisia. (Henkilöstön kehittämisen periaatteet, ohje 2021)

Johtamisen ja esihenkilötyön merkitys kaupungin uudistumisessa, toiminnan tulokellisuudessa ja henkilöstön työhyvinvoinnin varmistamisessa on keskeinen. Kaupunginkanslia tukee kaupunkitasoisesti hyvän johtamisen ja esihenkilötyön kehittämistä monin eri tavoin. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee tulosbudjetissaan ja osaamisen kehittämissuunnitelmassaan varautua myös johtamisen ja esihenkilötyön kehittämiseen.

Helsingin kaupungilla työskentelee enenevässä määrin vieraskielistä ja ulkomailta rekrytoitavaa henkilöstöä edellyttäen työntekijöiden kielikoulutusta. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee tulosbudjetissaan ja osaamisen kehittämissuunnitelmassaan varautua henkilöstön kielikoulutusten toteuttamiseen ja työyhteisöjen vastaanottovalmiuksien kehittämiseen.

8.4 Henkilöstön onnistumisen johtaminen ja työhyvinvointi

Työhyvinvoinnin varmistaminen ja hyvä työkykyjohtaminen ovat keskeinen osa työssä onnistumisen johtamista. Työhyvinvoinnin varmistaminen ja hyvä työkykyjohtaminen ovat keskeinen osa työssä onnistumisen johtamista. Helsingin kaupungissa halutaan kehittää osatyökykyisten työntekijöiden työmahdollisuuksia, jotta kaikki voivat olla osallisena työelämässä mahdollisimman pitkään ja työkyvyttömyyskustannukset pysyvät hallinnassa. Edellä mainituilla toimenpiteillä voidaan vähentää sairauspoissaoloja ja vaikuttaa niiden sekä työtapaturma- ja työkyvyttömyyseläköitymisen kustannuksiin.

Toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa tulee seurata sairaus- ja työtapaturmapoissaoloista ja työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuvia kustannuksia sekä niiden enustavia tekijöitä. Toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa tulee varautua vuoden 2024 alusta työkyvyttömyyseläkekustannuksiin, jotka uuden käytännön mukaan jyvitetään vuonna 2024 toimialoille strategisen työkykyjohtamisen tueksi. Samoin toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa tulee varautua osatyökykyisten henkilöiden

4.12.2023

työllistämiseen uudella osatyökykyisten määrärahalla, josta toimintaohje valmistuu joulukuun 2023 aikana.

Helsingin kaupungin työhyvinvointiohjelma 2022–2025 sisältää suuntaviivat ja tavoitteet henkilöstön työhyvinvointia ja työturvallisuutta edistäville toimenpiteille. Toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa laaditaan myös omat, kaupunkiyhteiseen työhyvinvointiohjelmaan pohjautuvat työhyvinvointisuunnitelmat, joilla varmistetaan työhyvinvoinnin kehittyminen.

8.5 Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus

Kaupungin seuraavien vuosien tavoitteena on laaja-alainen henkilöstöjohtamisen ja tiedolla johtamisen käytäntöjen uudistaminen ja digitalisointi. Tavoitteena on kehittää henkilöstön johtamista siten, että uudet johtamistavat digitaalisella alustalla tukevat saatavuutta, osaamisen ja suorituksen johtamista sekä strategian mukaisesti vahvistavat myös työnantajakuvaa ja työntekijäkokemusta. Uudistuksen myötä esihenkilöiden työtä ja tiedolla johtamista on harmonisoidut, ohjaavat ja yksikertaiset henkilöstöjohtamiseen liittyvät prosessit, jotka sujuvoittavat esihenkilöiden päivittäistä työtä.

Sekä toimialoilla, virastojen että liikelaitoksissa on varauduttava henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistukseen sekä taloudellisesti että henkilöstöresurssein.

8.6 Henkilösivukulut

Eläkemenoperustainen maksu korvautuu tasausmaksulla, joka huomioidaan edelleen eläkemenoissa ja sisältyy henkilösivukuluihin. Tasausmaksusta esitetään tarkemmat tiedot talousarviovalmistelun tietopohjassa. Eläkekuluista esitetään eri prosentit kunta-Helsingille ja sotepe-toimialalle.

Arvioidut henkilösivukulut 2024	Kunta-Helsinki		Sotepe	päivitetty
Eläkekulut	KuEL	VaEL	KuEL	
työnantajan laskennallinen osuus, EI sisällä työkyvyttömyysmaksua	16,10 %	16,50 %	16,10 %	10.11.2023
tasausmaksu	3,70 %	-	4,78 %	10.11.2023
YHTEENSÄ	19,80 %	16,50 %	20,88 %	10.11.2023
Muut henkilösivukulut				
Sairausvakuutusmaksu	1,14 %		1,14 %	10.11.2023
Työttömyysvakuutusmaksu	1,09 %		1,09 %	10.11.2023
Tapaturmavakuutusmaksu	0,70 %		0,70 %	10.11.2023
Yhteensä	2,93 %		2,93 %	
YHTEENSÄ	22,73 %		23,81 %	

4.12.2023

Luvut perustuvat marraskuun alun tilannetietoon (Kuntaliitto) sekä Kevan antamaan vuoden 2024 budjetoitiohjeeseen. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten on otettava huomioon laatiessaan vuoden 2024 tulosbudjetteja mahdolliset tästä arviosta muuttuneet henkilöstösivukuluprosenttien luvut. Vuoden 2024 vahvistetuista pro-senteista tiedotetaan viimeistään joulukuussa 2023.

8.7 Palkka ja palkitseminen

Kaupungin palkitsemisjärjestelmällä tuetaan kaupunkistrategian ja asetettujen pää-määrien toteuttamista. Toimialat, virastot ja liikelaitokset varmistavat kaupungin henkilöstöpolitiikan ja palkitsemisen periaatteiden mukaisten tavoitteiden käyttöön-oton ja toimeenpanon osaksi organisaation toimintaa.

Palkankorotukset

Tehtäväkohtaiset palkat kaupungilla voivat kehittyä virka- ja työehtosopimusten edellyttämien korotusten kautta, kaupungin oman palkkakehitysohjelman kautta tai tehtäväkohtaisen palkan uudelleen määrittelyn kautta.

Virka- ja työehtosopimusten mukaiset korotukset

Vuodelle 2024 ajoittuvat yleis- ja järjestelyeräkorotukset toteutetaan kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaisesti. Nykyinen sopimuskausi päättyy 30.4.2025. Näihin liittyvistä korotuksista ja ehdoista on tarkempaa tietoa talousarviovalmistelun tietopohjassa.

Palkkakehitysohjelman mukaiset korotukset

Kaupungin omaa palkkakehitysohjelman toteuttamista jatketaan vuonna 2024. Palkkakehitysohjelmalla tuetaan osaavan henkilöstön saatavuutta ja se laaditaan toimialojen, liikelaitosten, virastojen sekä kaupunginkanslian yhteistyönä. Vuoden 2023 palkkakehitysohjelmassa päätetyt korotukset toimialojen tulee rahoittaa ta-lousarvion määrärahoista vuonna 2024.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala rahoittaa palkkakehitysohjelman rahoituk-sensa puitteissa.

Tehtäväkohtaisen palkan uudelleen määrittely

Tehtäväkohtaiset palkat määritellään kullakin sopimusallalla siten, että ne ovat teh-tävän vaativuuden edellyttämässä suhteessa toisiinsa yhdenvertaisen ja oikeuden-mukaisen palkkapolitiikan toteuttamiseksi.

4.12.2023

Tehtäväkohtaisen palkan määrittely tehdään keskushallinnon, toimialan, liikelaitoksen ja kaupunginkanslian yhteistyönä. Palkasta päättää hallintosäännön mukaan joko kansliapäällikkö, henkilöstöjohtaja tai hänen määräämänsä muu henkilö.

Tehtäväkohtaisen palkan uudelleen määrittelyn johdosta syntyneet palkkavaikutukset rahoitetaan toimialan ja liikelaitoksen määrärahoista.

Suoritusperusteinen palkitseminen

Suoritusperusteista palkitsemista toteutetaan kertapalkkiojärjestelmän ja henkilökohtaisten lisien kautta.

Kertapalkkiot

Kertaluonteiseen palkitsemiseen varataan tulosbudjeteissa määräraha, joka on suuruudeltaan 1,5 % henkilöstön vuotuisesta tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta.

Rahoitusehdon toteutuessa kertapalkitsemiseen voidaan Kunta-Helsingin toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa käyttää vielä lisää määrärahaa enintään 1 % tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta. Rahoitusehdot määritellään erikseen vuonna 2024. Kertapalkitsemisen lisäämisestä päättää toimialajohtaja, virastopäällikkö tai liikelaitoksen toimitusjohtaja. Kertapalkkiopäätökset lisärahoituksen kertapalkkioista tehdään toimialan, viraston tai liikelaitoksen henkilöstöhallinnon delegoinnin mukaisesti.

Sosiaali- terveys- ja pelastustoimialalla kertapalkitsemiseen käytetään 1–1,5 % palkkasummasta, ja enintään kertapalkitsemiseen voidaan käyttää kalenterivuoden aikana, sekä rahoitusehdon toteutuessa lisärahoituksesta, yhteensä 2,5 % palkkasummasta.

Kertapalkitsemista toteutetaan systemaattisesti pitkin vuotta kertapalkkiovarauksen mukaisesti ja suunnataan myös ryhmä- ja tiimipalkitsemiseen, mikä kannustaa yhdessä tekemiseen ja ohjaa kohti yhteisiä tavoitteita sekä tukee strategisten tavoitteiden toteuttamista.

Kertapalkkioraportointiin liittyvää tietoa kootaan palkkajärjestelmästä sekä pienenmuotoisten huomionosoitusten osalta ostotilausjärjestelmästä.

Henkilökohtaiset lisät

Henkilökohtaisia lisiä myönnetään 1–2 kertaa vuodessa toimialan ja liikelaitoksen vuosikellon mukaisesti toimialalla säästyneistä ja vapautuneista henkilökohtaisista lisistä.

4.12.2023

Henkilökohtaisia lisiä myönnetään lisäksi järjestelyeristä.

Ideapalkitseminen

Ideapalkitsemisen käytäntöjä jatketaan henkilöstön osallistamisen ja ideatoiminnan vahvistamiseksi. Ideapalkkiot rahoitetaan kertapalkkiomäärärahan mukaisesti.

Seuranta ja raportointi

Kaupunginkanslian henkilöstöosasto seuraa tehtäväkohtaisia palkkoja, kertapalkitsemista ja muuta palkitsemista systemaattisesti pitkin vuotta kaupungin palkkapoliitiikan toteutumisen arvioimiseksi ja henkilöstöraporttia varten yhteistyössä toimialojen ja liikelaitosten kanssa.

Palkkojen ja muun palkitsemisen seuranta tulee toteuttaa yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti sekä sukupuolten välinen tasa-arvo huomioon ottaen.

8.8 Tehtävänimikkeet ja virkamuutokset

Tavoitteena on, että Helsingin kaupungilla samankaltaisissa tehtävissä olevien kohdalla sovelletaan mahdollisimman yhtenäistä nimikkeistöä.

Kaupunginkanslian lausunto on pyydettävä aina, kun valmistellaan seuraavia nimikemuutoksia: uusiin tai vain vähän käytössä oleviin tehtävänimikkeisiin, johtaja- ja päällikköloppuisiin nimikkeisiin, hallinnon nimikkeisiin, erityistehtävänimikkeisiin sekä suurehkojen henkilöstöryhmien uusiin nimikkeisiin.

Lausunto tarvitaan myös aina, kun nimikemuutoksella on heijastusvaikutuksia olemassa oleviin palkkoihin. Lausunto edellytetään myös virkoja koskevissa muutoksissa.

Virka perustetaan sellaisia tehtäviä varten, joissa käytetään julkista valtaa. Tarpeettomiksi tulleet virat lakkautetaan. Viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus.

8.9 Vakanssirekisteri

Toimialat, virastot ja liikelaitokset vastaavat vakanssirekisterin ajantasaisesta päivittämisestä ja vakanssien muutoksista vakanssirekisteriin talousarvion ja -suunnitelman yhteydessä. Vakanssirekisterin ajan tasalla pitäminen tarkoittaa sitä, että sinne lisätään tai sieltä lakkautetaan tarpeettomiksi käyneet virat ja työsuhteiset tehtävät ja päivitetään myös muut tiedot. Taloushallintopalvelu-liikelaitos tekee päivitykset Sarastia palkka- ja henkilöstöhallinnon -järjestelmän vakanssirekisteriin toimialojen, virastojen ja liikelaitosten ilmoittamien tietojen perusteella.

4.12.2023

Palkkatukityöllistäminen

Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu rahallinen tuki. Työnantajan on mahdollista saada palkkatukea työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneen henkilön palkkaamiseen työsuhteeseen tai oppisopimuksella. Kaupungilla lain mukaan velvollisuus järjestää töitä 57 vuotta täyttäneille työttömille, joiden oikeus ansiosidonnaiseen päivärahaan päättynyt. Palkkatuettujen työntekijöiden osalta valtio rahoittaa työllisyyskustannuksina noin 40% (tai vajaa puolet) palkkatuettujen työntekijöiden kustannuksista, työnantajan

Vuoden 2023 alusta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala maksaa palkkatuettujen henkilöiden työnantajakustannukset ja saa näihin kustannuksiin myönnettyt valtion tuet. Verorahoitteisen kaupungin työnantajakustannukset on keskitetty kanslian elinkeino-osastolle.

Vuonna 2024 kaupunki sitoutuu 880 palkkatukityöllistettyyn ja sotepe-toimialan osuus tästä on 360 palkkatukityöllistettyä. Lisäksi kaupunki sitoutuu 120 palkkatuetun oppisopimuksen aloitusmäärään, joista sotepe-toimialan osuus 40.

Taulukko:

2024	Palkkatuetun työn aloitusmäärä (hlöä)	Palkkatuetun oppisopimuksen aloitusmäärä (hlöä)	Yhteensä
Sotepe-toimiala	360	40	400
Kanslia	520	80	600
Yhteensä	880	120	1 000

4.12.2023

9 ERILLISOHJEET

9.1 Hankintojen sääntely ja ohjeistus

Kunnallisessa hankintatoimessa sovelletaan hankintalain ja erityisalojen hankintalain ohella jokapäiväisessä toiminnassa myös kuntalakia, hallintolakia, tilaajavastuulakia ja julkisuuslakia.

Hankintalain mukaan hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen.

Hankintojen toteuttamisessa ja kehittämisessä on otettava huomioon Helsingin kaupungin hankintastrategiassa kuvatut hankintastrategiset päävalinnat.

Työllistämisehdon soveltuvuus tulee harkita kaikissa niissä hankinnoissa, joiden ennakointuarvo ylittää 200 000 €.

Ohjeita kestävien ja vastuullisten hankintojen tekemiseen on intranetin hankinnat ja tilaaminen –sivuston vastuullisten ja vaikuttavien hankintojen sivuilla.

Harmaan talouden torjunnan ohjeet (Kp 205§ 12.10.2018) sisältää menettelytavat, joilla varmistetaan, että urakoitsijat, palveluntuottajat ja tavarantoimittajat ovat täytäneet vero-oikeudelliset ja työnantajavelvoitteensa.

Hankinnoissa noudatettavat kaupunkiyhteiset ohjeet löytyvät kaupungin intranetistä ”Palveluylävaalituokko alavaliokosta” Hankinnoissa (<https://helsinginkaupunki.sharepoint.com/Sites/Intra-Hankinnat-ja-tilaaminen>).

Hankintakäsikirja

Kaupungin [hankintakäsikirjassa](#) annetaan käytännönläheisiä neuvoja ja ohjeita julkisten hankintojen toteuttamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla ja lainsäädäntöä noudattaen.

Hankintavaltuudet/-oikeudet

Hankinnasta päättäminen on julkisen vallan käyttämistä. Hankintavaltuuksilla määritellään mm. euromääräiset rajat viranomaisen oikeudelle päättää hankinnoista.

Hankintavaltuuksien osalta noudattamisohjeena todetaan seuraavaa:

- Hankintavaltuuksia noudatetaan kaikissa hankintapäätöksissä. Näin ollen hankintavaltuuksia noudatetaan myös päätettäessä hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä hankinnoista, kuten esim. kynnysarvon alle jäävistä pienhankinnoista ja kaupungin sisäisistä hankinnoista.

4.12.2023

- Hankintavaltuuksia noudatetaan hankintapäätöksissä, jotka perustuvat puitejärjestelyssä toteutettuihin minikilpailutuksiin.
- Hankintavaltuuksia ja niiden delegointia koskevat päätökset on pidettävä ajan tasalla.

Hankinnat viranhaltijan vastuulla

Hankintavaltuuksia ei voida siirtää työsuhteessa olevalle. Mikäli toimialan, liikelaitoksen tai viraston toiminnan tarkoituksenmukaisen hoitamisen kannalta on tarpeen antaa työsuhteessa olevalle henkilölle oikeus toteuttaa hankintoja, voi viranhaltija oikeuttaa alaisensa työsuhteessa olevan henkilön toteuttamaan hankintoja viranhaltijan vastuulla. Työsuhteisen henkilön on mahdollista tehdä hankintoja viranhaltijan vastuulla vain tilanteessa, jossa hankinnasta ei edellytetä erillistä viranhaltijapäätöstä.

Tilausvaltuudet/-oikeudet

Tilauksella tarkoitetaan näissä noudattamisohjeissa tilauksia, jotka perustuvat aiempaan hankintapäätökseen. Mikäli tilaus ei perustu aiempaan hankintapäätökseen, noudatetaan tilausvaltuuksia ja tilauspäätöksiä koskevien kohtien sijaan hankintavaltuuksia ja hankintapäätöksiä koskevia kohtia.

Tilausta koskeva päätös on luonteeltaan täytäntöönpanoa, eikä tilausta koskevaan päätökseen sisälly julkisen vallan käyttämistä. Tilausvaltuuksilla määritellään viranomaisen tai työsuhteisen oikeudet päättää hankintapäätöksen mukaisista tilauksista.

Tilausvaltuuksien osalta noudattamisohjeena todetaan seuraavaa:

- Tilausvaltuudet voidaan määritellä mm. erillisellä päätöksellä, hankintaa koskevassa asianomaisessa hankintapäätöksessä, hankintasopimuksessa tai hankintaa koskevassa erillisessä täytäntöönpanopäätöksessä.
- Mikäli tilausvaltuuksia ei ole yllä mainitusti määritelty, noudatetaan tilauksia tehtäessä hankintavaltuuksia tai työsuhteiselle erikseen määriteltyä oikeutta toteuttaa hankintoja viranhaltijan vastuulla.

Hankintapäätöksen muoto

Hankintapäätös tehdään viranhaltijapäätöksenä tai toimielimen päätöksellä kaupungin asianhallintajärjestelmään Ahjoon seuraavasti:

- Hankintalain soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa.
- Dynaamisen hankintajärjestelmän (DPS) sisäisissä kilpailutuksissa.
- Puitejärjestelyyn perustuvissa minikilpailutuksissa

4.12.2023

- Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä vähintään 60 000 euron hankinnoissa (lukuun ottamatta kaupungin sisäisiä hankintoja, jolloin päätös voidaan tehdä muulla tarkoituksenmukaisella tavalla).
- Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä kilpailutetuissa hankinnoissa.

Muissa tilanteissa päätös tehdään tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Hankintapäätöksen sisältö

Hankintapäätöksen muodosta on säädetty lainsäädännössä ja ohjeistettu hankintakäsikirjassa ja kanslian hallinto-osaston ohjeissa.

Noudattamisohjeena hankintapäätöksen sisällön osalta todetaan seuraavaa:

- Hankinnan arvo on merkittävä päätösasiakirjaan.
- Tilausvaltuudet on tarvittaessa merkittävä päätökseen.

Tilauksen muoto

Hankintaa koskevan tilauksen muodon osalta noudattamisohjeena todetaan seuraavaa:

- Tilausta koskeva ratkaisu dokumentoidaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.
- Kaupungin yhteisiä tietojärjestelmiä käyttävät toimialat, virastot ja liikelaitokset tekevät tilauksensa pääsääntöisesti kirjallisesti Bosti-järjestelmää käyttäen.
- Tilausta koskevien tietojen oikeellisuus on tarkistettava ennen tilauksen vahvistamista.

Tilauspäätöksen sisältö

Tilausasiakirja sisältää kyseistä tilausta koskevat asialliset tiedot.

Laskutus

Hankintoihin liittyvän laskutuksen osalta noudattamisohjeena todetaan seuraavaa:

- Hankinnoissa tavaroiden ja palvelujen toimittajilta tulee edellyttää sähköistä laskutusta.
- Laskuja ei tule hyväksyä, jos laskussa ei ole viitteenä tilausnumeroa tai sopimusnumeroa
- Laskun ja sen perusteena olevan tilauksen tietosisällön vastaavuus tulee tarkistaa ennen laskun hyväksymistä.

4.12.2023

9.2 Autojen hankinta

Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista tuli voimaan 2. elokuuta 2021. Lailla pannaan täytäntöön EU:n puhtaita ajoneuvohankintoja koskevan direktiivin vaatimukset. Laki velvoittaa kuntia ja valtiota hankkimaan tietyn osuuden vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja, kun ne tekevät uusia hankintoja. Laki koskee esimerkiksi kuntien, valtion tai seurakuntien ostamia ajoneuvoja ja liikennepalveluita. Lisäksi lailla säädellään käyttöoikeussopimuksella tehtyjä hankintoja.

Kaupunginhallitus päätti 9.5.2022 § 358 asettaa velvoittavat ympäristökriteerit Helsingin kaupungin ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoille.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten on edistettävä vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintaa ja käyttöä. Kaupungin ajoneuvojen hankinnassa on otettava huomioon kaupunginhallituksessa päätettävät kriteerit.

Kaupungin työsuhdeautojen hiilidioksidipäästöjen enimmäismäärät määritellään kriteereitä koskevassa kaupunginhallituksen päätöksessä.

Lisäksi työsuhdeautojen kriteereinä ovat vapaan autoedun ja auton käyttöedun verotusarvot, joille vahvistetaan vuosittain enimmäisarvot.

Rahoitusjohtajan päätös tarvitaan autoveron ja arvonlisäveron sisältävältä kokonaisuudelta arvoltaan yli 40.000 euron hintaisten henkilöautojen hankkimiseen.

Kansliapäällikön päätös tarvitaan henkilö- ja pakettiautojen, jotka lisäävät kaupungin autokantaa (ei koske liikelaitosten pakettiautohankintoja), hankkimiseen.

Toimialan tulee liittää autoesitykseensä aina rakentamispalveluliikelaitos Staran korjaamon kuntoarvio ja tarkastusselostus korvattavasta autosta. Samoin on menettävä hankittaessa henkilö- ja pakettiautoja leasingsopimuksella. Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto koordinoi leasinghankintoja ja se on antanut menetelmästä tarkemmat ohjeet (katso myös noudattamisohjeiden luku 9.7 leasingrahoituksen käytöstä).

Autojen, kuten myös muun poistonalaisen irtaimen omaisuuden hankintaa varten varatut määrärahat sisältyvät liikelaitoksia lukuun ottamatta investointiosan lukuun 8 05, Irtaimen omaisuuden perushankinta.

9.3 Kaupungin oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteet

Kaupungin oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteet on määritelty kaupunginhallituksen päätöksessä 11.2.2008 (170 §). Oman toiminnan kilpailuttamista koskevat

4.12.2023

määräykset uudistetaan ja viedään osaksi hallintosääntöä siten, että tarvittavat päätökset pyritään tekemään vuoden 2023 aikana.

9.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta määrätään kaupunginvaltuuston (1.11.2023 § 250) hyväksymissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa, kaupunginhallituksen (13.1.2020 § 12) hyväksymässä Sisäinen valvonta ja riskienhallinta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohjeessa, hallinto- ja toimintasäännössä sekä kaupunginhallituksen hyväksymissä näitä koskevissa ohjeissa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työvälaineitä, joiden tavoitteena on varmistaa toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Riskit omistavat johtajat, päälliköt ja esihenkilöt. Riskienhallinnan tulee olla systemaattista ja riittävää. Johtavien viranhaltijoiden tulee varmistaa, että suurissa muutoshankkeissa eli hankkeissa, joilla on laajoja vaikutuksia kaupungin toimintaan ja talouteen, on järjestetty hankkeen alusta lähtien riittävät vaikutusten arvioinnit sekä dokumentoitu riskienhallinta. Kansliapäällikkö (12.10.2023 §144) on antanut kaupunkiyhteisiksi määriteltyjä muutoshankkeita koskevan toimintaohjeen kaupunginkanslian, toimialojen ja liikelaitosten johtaville viranhaltijoille.

Nopeasti kehittyvistä ja toteutuneista riskeistä sekä niiden vaikutuksista raportoidaan johtamisjärjestelmän mukaisesti omalle esihenkilölle.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla toimielimet, johtavat viranhaltijat ja muut esihenkilöt pyrkivät varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, resurssien ja omaisuuden turvaamisen, sopimuksenmukaisuuden sekä raportoinnin ja tietojen luotettavuuden. Riskienhallinta puolestaan tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan ja tavoitteisiin liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmä on asettanut riskienhallinnan kehittämisen tavoitteeksi, että toimialoilla on yhtenäiset riskienhallinnan koordinaatioresurssit ja riskienhallinta ovat osana tehtävänkuvia (toimialalla 1 htv, palvelukokonaisuuksissa 0,25 htv, palveluissa 0,05 htv). Vuoden 2024 aikana jatketaan kaupunkiyhteisen riskienhallinnan toimintamallin uudistamista ja tätä tukevan järjestelmän käyttöönottoa (Strategiajohtaja 16.6.2022 § 50) ja käyttöä. Tavoitteena on, että talousarvioprosessissa raportoitavat riskit ovat dokumentoitu myös riskienhallintajärjestelmään.

Kaupunginkanslia, toimialat ja liikelaitokset raportoivat merkittävimmistä riskeistään ja niiden hallinnasta osana talouden ja toiminnan seurannan raportointia. Talousarvion toteutumisenusteessa riskien osalta keskitytään merkittäviin raportointikaudella toteutuneisiin ja uhkaaviin riskeihin. Riskien hallintatoimet sekä mahdolliset

4.12.2023

tarpeet riskienhallinnan ja varautumisen kehittämiseen raportoidaan osana talousarvioprosessia. Merkittävien riskien raportoinnissa tarkastellaan myös kaupunkikonsernin merkittävien riskien arvioinnissa tunnistettuja riskialueita ja niiden kehitystä.

1. Häiriöt kansainvälisessä turvallisuusympäristössä
2. Laajavaikutteinen ICT häiriö
3. Henkilöstön saatavuuteen ja jaksamiseen liittyvät riskit
4. Ilmastokriisin estämis- ja sopeuttamistoimien epäonnistuminen
5. Syrjäytyminen ja segregaaation kiihtyminen
6. Suurten muutoshankkeiden epäonnistuminen
7. Energiahinnan ja saatavuuden häiriöt

Vuoden 2024 aikana tullaan tekemään kaupunkiyhteistä skenaariotyötä kaupungin pidemmän aikavälin kestävästä kasvusta eniten haastavista riskeistä.

Kaupunginkanslian, toimialojen ja liikelaitosten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisimmät tavoitteet, toimintaperiaatteet ja menettelyt on esitetty kansliapäällikön sekä johto- ja lautakuntien hyväksymissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksissa.

Tilinpäätöksen toimintakertomuksessa kaupunginkanslia, toimialat ja liikelaitokset antavat selonteot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta, merkittävistä riskeistä, valvonnassa havaituista puutteista ja toimenpiteistä niiden korjaamiseksi. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun itsearviointiin. Selonteon laatimisohteet annetaan tilinpäätösohjeistuksessa.

9.5 Sopimustenhallinta

Sopimushallinta on osa kaupungin riskienhallintaa ja siihen sovelletaan kaupungin riskienhallinnan perusteita ja määräyksiä. Riskienhallintaan sisältyy kuntien sopimusosaaminen ja kyky hallita erilaisia sopimuksia koko niiden elinkaaren ajan.

Lisäksi sopimusten hallinnassa sovelletaan hallinto- ja toimintasäännöissä annettuja määräyksiä sekä sopimusten hallintaa koskevia erityisohjeita. Kaupunginkanslian oikeuspalvelut on myös julkaissut sopimuskäsikirjan, jossa annetaan käytännönläheisiä ohjeita sopimustoiminnassa ja sopimusten laatimisessa yleisesti huomioitavista asioista.

Kaupungilla on käytössä sähköinen sopimushallintajärjestelmä, jota kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto hallinnoi. Sopimushallintajärjestelmän käyttöohjeet sekä kaupungin sisäiset sopimushallintajärjestelmän kaupunkiyhteiset yleisohjeet löytyvät intranetistä (Palvelut ja tuki > Sisäinen valvonta ja riskienhallinta > Sopimushallintajärjestelmä).

4.12.2023

9.6 Vakuutusrahastomaksut

Kaupunginhallitus on päättänyt vakuutusrahaston sääntöjen 2 §:n perusteella talousarvion laatimista koskevien ohjeiden antamisen yhteydessä, että vuoden 2024 talousarviossa vakuutusrahastomaksun suuruus on yksi promille vakuuttamattoman poistonalaisen pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvosta. Vakuutusrahastomaksua maksetaan siitä ajankohdasta lukien, kun omaisuus merkitään taseeseen ao. käyttöomaisuustilille. Keskenräisistä omaisuudesta ei vakuutusrahastomaksua makseta. Maa- ja vesiomaisuudesta, aineettomasta käyttöomaisuudesta ja yleisessä käytössä olevasta omaisuudesta (esim. liikenneväylät, puistot, leikkipaidat) ei veloiteta vakuutusrahastomaksua.

Liikelaitosten osalta vakuutusrahastomaksu on viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden keskiarvo laitokselle maksetuista vakuutusrahastokorvauksista, kuitenkin vähintään yksi promille vakuuttamattoman poistonalaisen pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvosta.

Vakuutusrahaston maksuosuudet lasketaan ja kirjataan kirjanpitoon Talpassa. Kirjauksen on perustuttava laskelmaan, joka on laadittu käyttöomaisuustileittäin. Ne liikelaitokset, jotka tekevät laskelman itse, toimittavat tiedon Talpaan otsikolla Vakuutusrahastolaskelma/liikelaitoksen nimi (YHTTalpaKaupunkijakonserni@hel.fi).

Rahastosta korvattavien vahinkokustannusten vähimmäisraja on eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta 50 000 euroa. Vakuutusrahastokorvaus maksetaan tällöin vain tämän vähimmäisrajan ylittävästä osuudesta. Ulkopuoliselle vakuuttamattomalle kaupunginkanslian, liikelaitosten, tarkastusviraston ja toimialojen vastuulla olevalle omaisuudelle aiheutuneista alle 5 000 euron vahingoista korvausta ei tule hakea korvausta rahastolta, vaan ao. tahot vastaavat korvauksista itse. Arvioitujen vahinkokustannusten ylittäessä 50 000 euroa on vahingosta ilmoitettava kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle sähköpostitse otsikolla vakuutusrahastokorvaus (kanslia.keskuskassa@hel.fi) mahdollisimman pian vahingon tapahduttua.

Vahingosta aiheutuneita kustannuksia on haettava korvattavaksi mahdollisimman pian kokonaiskustannusten ollessa tiedossa myös tapauksissa, joissa korvausta peritään vahingon aiheuttajalta tai muulta korvausvelvolliselta. Siltä osin kun vakuutusrahastosta jo korvattua vahingosta saadaan myöhemmin korvauksia kolmannelta taholta, ko. summaa vastaava määrä tulee tilittää takaisin vakuutusrahastoon. Korvaushakemus tai ilmoitus tulevasta hakemuksesta on tehtävä viimeistään vahingotapahtumaa seuraavan vuoden loppuun mennessä. Lisätiedot: kanslia.keskuskassa@hel.fi

9.7 Leasingrahoituksen käyttö

Leasing-rahoituksesta annettuja ohjeita tulee noudattaa. Vuoden 2024 talousarviossa on määriteltä rahoitusjohtajan oikeus leasingsopimusten tekemiseen enintään 100 miljoonan euron pääoma-arvosta. Nordea-Rahoitus Suomi Oy:n kanssa on

4.12.2023

tehty sopimus 20 miljoonan euron suuruisesta leasingrahoituslimiitistä (Rj 22.6.2022, 40 §). Em. limiitti on tarkoitettu ensi sijassa ajoneuvohankintoihin. Ko. limiitin ulkopuolisesta leasingrahoituksen käytöstä päättää rahoitusjohtaja talousarvion mukaisten valtuuksien puitteissa. Sopimuksen mukaan yksittäisten kohteiden vähimmäishankintahinta on 10-000 euroa (ilman alv) ja enimmäishankintahinta 5 miljoonaa euroa (ilman alv). Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto koordinoi leasinghankintoja ja se on antanut menettelystä tarkemmat [ohjeet](#).

9.8 Luottotappiot

Luottotappioita ei käsitellä myynnin oikaisuerinä, vaan ne kirjataan muihin toimintakuluihin. Rahoitustoimintaan liittyvät luottotappiot käsitellään muina rahoituskuluina.

Mikäli luottotappioiksi kirjattuja saatavia kuitenkin saadaan perintätoimenpiteiden seurauksena, ne kirjataan muihin toimintatuottoihin.

9.9 Luottokorttien käyttö

Maksu- ja asiakaskorttien hankkimisesta ja käytöstä on annettu kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston [ohje](#) (Rj 5.1.2018, 3 §).

Kaupunkia tai jotakin sen toimialaa, virastoa tai liikelaitosta sitovien luottokorttien hankintaan on saatava rahoitusjohtajan lupa.

Huoltoasemilla kaupunkia sitovan luottokortin käytöstä tekee päätöksen kunkin toimialan toimialajohtaja. Käytettäessä sitä huoltoasemilla on muista ostoista kuin poltto- ja voiteluaineista oltava eritelty kuitti.

9.10 Kaupungin pankkitilit

Pankkitilien avaamisesta kaupungin nimiin ja tilien käytöstä on annettu kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston [ohje](#) (Rj 8.10.2021, 56 §).

Tilien avaamisesta kaupungin nimiin sekä pankkitilien lopettamisesta päättää rahoitusjohtaja. Kaupungin päämaksuliikepankiksi on kaudelle 2023-2026 valittu Nordea Pankki Oyj.

9.11 Digitalisaatio ja tietohallinto

Kaupunginkanslian budjetissa on kaupunkiyhteiseksi sovittujen alustojen, järjestelmien ja hankkeiden kehitys- ja ylläpitomenot sekä muut kaupunkiyhteisen ICT- ja

4.12.2023

digitaalisen palveluiden kehitys- ja ylläpitomenot. Vuonna 2024 painopisteet kaupunkiyhteisessä ICT- ja digitalisaatiokehittämisessä ovat talouden, HR:n sekä asiantuntemuksen toimintamalliuudistusta tukevat järjestelmähankkeet.

ICT- ja digitaalisten palveluiden käyttömenot kohdistetaan tulosbudjetin suunnittelussa ja seurannassa kehittämiskuluihin ja ylläpitokuluihin. Kehittämiskuluja ovat esimerkiksi palvelun pienkehityksenä erikseen tilattavat muutostyöt tai jatkuva palvelun kehittäminen. Ylläpitokuluja ovat sopimuksiin perustuvat jatkuvat palvelu- ja lisenssien ylläpitomaksut.

Irtaimen omaisuuden investointien osalta eritellään ICT-järjestelmät ja muut laitehankinnat, sekä muu irtain (koneet ja kalusto jne.). **Lisäksi suurimmat tietojärjestelmähankkeet koostetaan** tulosbudjettiin (sis. EUR toteuma 2023 sekä budjetiarviot vuodet 2024–2026).

DigiHelsinki Oy palveluveloitukset kanslia, toimialat ja liikelaitokset budjetoivat oman toimintansa osalta hyödyntäen yhtiön hinnoittelumallia. Yhtiön vuosittainen palvelutuotanto ja kulut mitoitetaan ennustetun asiakaskohtaisen palvelulaajuuden ja vuosittaisen vuoden 2024 alussa tehtävien liityntäsopimusten ja hankintatilausten pohjalta. Yhtiö veloittaa palveluistaan aiheuttamisperusteisesti tilausten ja sovitun hinnoittelumallin ja hinnaston pohjalta sekä raportoi toteumat asiakkaittain.

Kaupungin keskeisten ICT- ja digitaalisten palveluiden kehittämiseen liittyviä hankintoja ja hankkeiden valmistelua sekä edellä kuvattujen budjetointiperiaatteiden mukaisesti laadittua kaupunkitasoista ICT- ja digitaalisten palveluiden budjetin toteutumista seuraa ja koordinoi osaltaan kaupungin digitalisaation johtoryhmä. Merkittävissä kaupungin muutos- ja kehityshankkeissa sovelletaan kaupunkiyhteisten muutoshankkeiden hallintamallia (KP [12.10.2023 § 144](#))

9.12 Laskutus ja perintä

Helsingin kaupungin rahasaatavien [laskutus- ja perintäohjeissa](#) (Rj 24.6.2021) todetaan, että kaupungin rahasaatavat on laskutettava ja perittävä tehokkaasti, nopeasti ja taloudellisesti noudattaen lakia, sopimuksia, hyvää perintätapaa sekä hyvän asiakaspalvelun periaatteita. Lisäksi ohjeissa todetaan, että toimialojen tulee huolehtia sopimussuhteiden riskien hallinnasta ja muutoinkin pyrkiä toiminnassaan aktiivisesti luottotappioiden vähentämiseen. Toimialojen on seurattava ja hyödynnettävä omalle toimialalleen tarkoituksenmukaisten uusien ja vaihtoehtoisten maksutapojen kehitystä yhteistyössä kaupunginkanslian ja Talpan kanssa.

On tärkeää, että laskutus hoidetaan viipymättä sekä maksuajoissa toimitaan ohjeistuksen mukaisesti myös kaupungin toimialojen välisen sisäisen laskutuksen osalta. Huomiota on kiinnitettävä saatavien valvontaan, jota tulee tehdä säännöllisesti ja tehokkaasti. Hyvityslaskujen hyväksymisprosessi tulee järjestää asianmukaisella tavalla

4.12.2023

9.13 Avustusten myöntäminen

Helsingin kaupungin avustukset ovat harkinnanvaraisia ja julkisesti kuulutettuja avustuksia. Avustusten myöntämistä ohjaavat kansallisten ja EU:n säädösten ohella vuosittain vahvistettava Helsingin kaupungin talousarvio, kulloinkin voimassa oleva avustusten [yleisohje](#) (Khs 28.10.2019 723 §) sekä avustusta myöntävän toimialan antamat mahdolliset erillisohjeet.

Avustukset on tarkoitettu yhteisöjen ja järjestöjen toiminnan tukemiseen. Näin ollen avustusmäärärahoja ei voi käyttää toimialojen järjestämien projektien rahoittamiseen tai muun toiminnan tukemiseen.

Edellä mainitun lisäksi Helsingin kaupungin toimialoilla ja keskushallinnossa voi olla esimerkiksi kaupunkistrategian mukaisia painopisteitä ja kriteereitä, jotka ohjaavat toimialojen ja keskushallinnon avustustoimintaa.

9.14 Valtiontukiarviointi

Kaupungin toimialojen, liikelaitosten ja virastojen on kaikkien sellaisten toimenpiteiden yhteydessä, joilla kaupunki kanavoi varoja yrityksiin, selvitettävä ennakkoon tuen hyväksyttävyyden EU:n valtiontukisääntelyn näkökulmasta sekä sisällytettävä kyseinen valtiontukiarviointi asiaa koskevaan päätökseen. EU:n valtiontukisäännöt koskevat toimenpiteitä, joilla julkinen sektori myöntää yrityksille vastikkeetonta ja valikoivaa taloudellista etua. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla muun muassa erilaiset rahoitus-, avustus-, vakuus-, omaisuuden vuokraus- ja myyntipäätökset. Yrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa yksikköä riippumatta sen oikeudellisesta muodosta.

Kaupunginkanslian oikeuspalvelut on julkaissut ohjeen valtiontukiasioista. [Valtiontukiohje valmistelussa \(2020\)](#)

9.15 Kehittämishankkeet, jotka toteutetaan ulkopuolisella rahoituksella

Valtionavustukset ja niihin verrattavat etuudet

Hallintosäännön 12 luvun 5 §:n 7 kohdan perusteella rahoitusjohtajalla on toimivalta hakea kaupungin puolesta valtionosuudet ja -avustukset sekä niihin verrattavat etuudet. Rahoitusjohtaja on siirtänyt toimivaltaa valtionavustuksien sekä niihin verrattavien etuuksien osalta. Kulttuurin ja vapaa-ajan, kaupunkiympäristön sekä sosiaali- ja terveystoimialan hallintojohtajat päättävät toimialaa koskevien valtionavustusten sekä niihin verrattavien etuuksien hakemisesta (Rj 64 § 13.9.2017). Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla perusopetusjohtaja, lukio- ja ammatillisen koulu-

4.12.2023

tuksen ja vapaan sivistystyön johtaja päättävät toimialaa koskevien valtionavustusten sekä niihin verrattavien etuuskien hakemisesta (Rj 103 § 10.12.2018). Keskushallintoa tai koko kaupunkia koskevilta osilta toimivaltaa ei ole siirretty.

Toimivallan siirron yhteydessä on toimialat velvoitettu tekemään hankehakemuksista päätökset Ahjossa ja toimittamaan päätökset tiedoksi rahoitusjohtajalle. Lisäksi toimialojen tulee huolehtia, että jokaiselle rahoitusta saaneelle hankkeelle avataan laskentajärjestelmään projektitunniste menojen ja tulojen seuraamiseen. Lisäksi toimialojen tulee huolehtia rahoituksen myöntäjien vaatimasta seurannasta ja raportoinnista. Jos Helsinki toimii koordinaattorina eli rahoituksen välittäjänä, niin muiden kuntien tulot ja menot pidetään erillään Helsingin tuloslaskelmasta. Ne on käsiteltävä taseessa.

Helsingin kaupunki hoitaa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen järjestämistehtävää, jota muualla Suomessa hoitavat hyvinvointialueet. Jatkossa lainsäädännössä hyvinvointialueille suunnattavia avustuksia voi hakea myös Helsingin kaupunki. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala voi hakea näitä järjestämistehtävään liittyviä avustuksia ja tämän vaatimat delegointipäätökset päivitetään. Koska sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala hoitaa ko. palvelujen järjestämistehtävää, se ei voi hakea kunnille muihin tehtäviin suunnattuja avustuksia. Jos sotepe toimiala tuottaa tätä palvelua kunnalle, se osallistuu hankeavustuksen hakuvalmisteluun, mutta kaupunki toimii avustuksen hakijana.

EU-hankkeet ja muulla ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavat kehityshankkeet

Keskitetyn hanketoiminnan määrärahassa on varauduttu kaupungin keskitetysti maksettavien Euroopan unionin ja muulla ulkopuolisella rahoituksella rahoitettaviin kehittämishankkeiden kustannuksiin.

Kansliapäällikön tekemän delegointipäätöksen 4.8.2021 §164 mukaan strategiajohtaja päättää EU-hankkeisiin osallistumisesta miljoonaan euroon asti. (HEL 2021-008779). Päätösmenettelyyn tulee varata riittävästi aikaa ja strategiaosaston valmistelijaan tulee olla yhteydessä jo hankesuunnittelun alkuvaiheessa, jotta hankkeen käsittelyn aikatauluista, päätökseen tarvittavista asiakirjoista ja mahdollisesta keskitetystä erillismäärärahasta voidaan sopia. Hankkeille myönnetään keskitettyä määrärahaa enintään 40 % omarahoitusosuuksiin. Määräraha voidaan evätä muun muassa mikäli hankkeen toteutus ei ole määrärahakriteerien mukainen, sen strategiakykytyminen tai sitoutuminen toimintaan ei ole riittävä tai määrärahoja ei ole riittävästi käytettävissä. Määräraha voidaan evätä myös myöhään käynnistetyn päätösmenttelyn takia.

Myönteisen rahoituspäätöksen saaneille hankkeille tehdään määrärahapäätös. Osallistuspäätöksessä mainittu määrärahan käyttäjätaho vastaa projektitunnisteen laskentajärjestelmään avaamista varten tarvittavien tietojen toimittamisesta keskitettyyn hanketoimintaan sekä määrärahan seurannasta saatujen ohjeiden mukaisesti. Myönnetyn hankekohtaisen määrärahan ylittävä käyttö tulee toimialan

4.12.2023

maksettavaksi. Helsingin toimiessa hankkeen koordinaattorina, sille avataan myös toimintoalunumero. Jos Helsinki toimii koordinaattorina eli rahoituksen välittäjänä, niin muiden kuntien tulot ja menot pidetään erillään Helsingin tuloslaskelmasta. Ne on käsiteltävä taseessa.

Keskitetyn hanketoiminnan määrärahaan liittyviä toimintatapoja kehitetään vuoden 2024 aikana. Määrärahan käyttäjien tulee varautua mahdollisiin prosessi- ja toimintatapamuutoksiin, kuten myös käyttöä sekä toimeenpanoprosesseja koskeviin tietopyyntöihin ja muuttuneisiin raportointi- ja seurantaprosesseihin.

9.16 Sponsorirahan käytöstä

Toimialat, virastot ja liikelaitokset voivat etsiä omalle työlleen ulkopuolisten sponsori-erien tukea. Yhteistyökumppaneita voivat olla esim. yritykset ja yhteisöt. Sponsoriyhteistyö on sisällöltään monimuotoista ja laaja-alaista. Se on sopimuksellista, molemminpuolista ja vastikkeellista. Sponsorointiyhteistyön kumppaneiksi hankittavien ja hyväksyttävien organisaatioiden tulee täyttää kulloinkin yleisesti hyväksytyt eettiset säännöt. Näiltä osin kumppanien hyväksymisestä vastaa aina toimialajohtaja.

Jos toimialalla, virastolla tai liikelaitoksella on talousarviossa jo varattuna määrärahat esimerkiksi sellaiselle tapahtumalle tai hankkeelle, jossa kaupunki sekä valtio ovat ensisijaisia hakijoita ja joihin haetaan sponsoreita, niin lähtökohtaisesti tapahtumalle saatavan sponsorivastikkeen ei tulisi kasvattaa kaupungin hankkeeseen kohdentamia menomäärärahoja tai resursseja.

Useassa tilanteessa sponsorointi on kuitenkin luonteeltaan kehittämistä, jolla kaupungin omien palvelutuotantoa tukevien tapahtumien ja hankkeiden sisältöä sekä näihin käytettävää resursointia voidaan kasvattaa ilman että kaupungin kohdentama nettorahamäärä muuttuu.

9.17 Jäsenyydet

Jäsenmaksuliitteessä (vuoden 2024 talousarvion liite 2, erikseen kunta-Helsingille ja sotepe-toimialle) on lueteltu kaikki ne järjestöt, joihin kaupunki on toimialojen, virastojen ja liikelaitosten esityksestä kaupunginhallituksen päätöksellä liittynyt. Toimialat, virastot ja liikelaitokset maksavat näiden järjestöjen jäsenmaksut talousarvio määrärahoiltaan. Jäsenmaksut kirjataan a

Kaupunginhallitus päättää kaupungin liittymisestä järjestön jäseneksi toimialan, viraston tai liikelaitoksen asiasta tekemän esityksen perusteella. Esityksestä on käytävä ilmi, miksi jäseneksi liittyminen on välttämätöntä tai kaupunkistrategian tavoitteiden kannalta perusteltua. Järjestöistä eroamisesta voi päättää toimialan, viraston tai liikelaitoksen päällikkö. Päätöksestä on toimitettava ilmoitus ao. järjestölle ja pöytäkirjanote kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle.

4.12.2023

Mikäli toimiala, virasto tai liikelaitos ehdottaa liittymistä järjestöön, tulee samassa yhteydessä pyrkiä tarkastelemaan toimialan, viraston ja liikelaitoksen jäsenyyksiä kokonaisuutena ja mahdollisuutta luopua jostakin jäsenyydestä.

9.18 Innovaatorahaston käyttö

Vuonna 2024 innovaatorahastosta voidaan myöntää rahoitusta kaupungin talousarvioon kirjattujen suunnitelmien mukaisesti, kuitenkin enintään 1,5 miljoonaa euroa vuodessa. Rahaston säännöt, tarkemmat haku- ja raportointiohjeet sekä hakemus- ja raportointilomakkeet löytyvät osoitteesta (hel.fi/innovaatorahasto).

9.19 Osallisuusrahaston käyttö

Kaupunginhallituksen päätöksen 2.5.2023 § 283 mukaisesti osallisuusrahastosta kohdennetaan valmisteluperiodeittain talousarvioissa määritelty summa kaupunginhallitukselle osallistuvan budjetoinnin toteutukseen. Osallistuvan budjetoinnin ehdotuksista äänestäminen toteutetaan vähintään kaksi kertaa valtuustokaudessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaoston (7.4.2022 § 3) päätöksen mukaisesti talouden eriyttämisvelvoitteen johdosta kaupungin osallisuusrahaston varoilla ei jatkossa voida rahoittaa sosiaali- ja terveystalouteen tai pelastustoimeen kohdistuvia hankkeita 1.1.2023 alkaen.

Kaupunginhallituksen päätöksen (Kh 2.5.2023 § 283) mukaisesti pormestari päättää yhteneväisin ja läpinäkyvin perustein äänestyskseen etenevät budjettiehdotukset sekä äänestyksen jälkeen vahvistaa äänestystuloksen, hankkeiden toteuttamisvastuussa olevat toimialat, osallisuusrahastosta rahoitettaviin ylläpitokustannuksiin varattavat hankekohtaiset määrärahat sekä vahvistaa toimeenpanon käynnistämisen. Äänestystuloksen vahvistamisen jälkeen kaupunki ja sen toimialat vastaavat budjettiehdotusten toteuttamisesta. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti osallistuvan budjetoinnin toteutuskierröksellä 2023–2024 niiden hankkeiden osalta, joiden vuosittaiset ylläpitokustannukset ylittävät 10 000 euroa, maksetaan ylläpitokustannukset osallisuusrahastosta ensimmäisen kolmen vuoden ajalta. Osallisuusrahastosta varataan näille osallisuusrahastosta rahoitettaville ylläpitokustannuksille tarvittavat määrärahat äänestyksen jälkeen toteutukseen etenevien hankkeiden mukaisesti kierröksen toteuttamiseen varatun 8,8 miljoonan euron määrärahan lisäksi.

Päätöksen ja määrärahaerittelyn (sisältäen ylläpitokustannukset) perusteella taloushallintopalvelut avaavat projektit ja niille sidottavat määrärahat. Käyttöomaisuushankkeet kirjautuvat osallisuusrahastolle keskeneräiseen käyttöomaisuuteen. Viestintäjohtaja toteaa päätöksellään hankkeet valmistuneiksi. Valmistumisen yhteydessä käyttöomaisuuskohde siirretään toimialan valmiiseen käyttöomaisuuteen. Mikäli valmiiksi todettavasta hankkeesta jää määrärahoja käyttämättä, niitä voidaan

4.12.2023

siirtää keskeneräisille osallistuvan budjetoinnin hankkeille, joilla on ilmeinen ja perusteltu lisämäärärahan tarve. Siirto voidaan toteuttaa vain toimialan sisällä saman osallistuvan budjetoinnin kierroksen hankkeiden välillä viestintäjohtajan päätöksellä. Hankkeiden välistä määrärahan siirtoa voidaan soveltaa myös osallistuvassa budjetoinnissa toteutuskierron 2020–2021 toteutuksessa olevien hankkeiden osalta. (Kh 2.5.2023 § 283). Käyttöomaisuuden kirjaamisesta valmiiseen käyttöomaisuuteen on rahoitusjohtaja antanut ohjeen (Rj 79 § 30.11.2021).

NOUDATTAMISOHJEISIIN LIITTYVIÄ OHJEITA JA PÄÄTÖKSIÄ

Osa noudattamisohjeisiin liittyvät päätöksistä on pysyväispäätöksiä, jotka löytyvät intranetin ohjeosiosta. Alla olevasta luettelosta löytyy sekä pysyväispäätöksiä että muita päätöksiä.

Avustusten yleisohjeet	Khs	28.10.2019	723 §
Eettiset periaatteet	Khs	28.10.2019	722 §
Hankintamenojen käsittelyn ohje	Rj	29.11.2022	84 §
Hankintakäsikirja			
Helsingin kaupunkikonsernin harmaan talouden torjunta-ohje	Kp	12.10.2018	205 §
Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet	Kvsto	30.1.2019	29 §
Henkilöstöhankinnan periaatteet	Hj	22.10.2020	45 §
Henkilöstön kehittämisen periaatteet, ohje 2021			
Irtaimiston käsittelyohje	Rj	14.2.2020	10 §
Kassa- ja maksuvalmiusennusteiden laatiminen ja seuranta	Rj	6.7.2022	45 §
Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet	Khs	21.5.2018	364 §
Kaupunki strategia 2021 – 2025	Kvsto	13.10.2021	293 §
Käyttöomaisuuden arvostaminen 1.1.1997 sekä poistosuunnitelman vahvistaminen	Kvsto	18.9.1996	224 §
tarkistaminen	Kvsto	2.11.2001	
tarkistaminen	Kvsto	14.11.2001	322 §
tarkistaminen	Kvsto	9.10.2002	245 §
tarkistaminen	Kvsto	18.6.2003	142 §
tarkistaminen	Kvsto	29.11.2006	303 §
tarkistaminen	Kvsto	15.1.2011	
tarkistaminen	Khs	11.1.2016	
Käyttöä vaille olevan irtaimiston ja käyttöomaisuuden käsittelyohje	Rj	14.2.2020	
Lahjoitettujen taideteosten kirjanpito-ohje	Talpan tj.	31.5.2021	

Leasing-rahoitusohjeet intrassa

<u>Maksu- ja luottokorttien hankkiminen ja käyttö</u>	Rj	5.1.2018	3 §
<u>Maksuvalmiusennusteohje</u>	Rj	6.7.2022	45 §
<u>Matkustusohje</u>	Hj	29.11.2021	58 §
<u>Ohje osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta 26.9.2014</u>			
<u>Oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteet</u>	Khs	11.2.2008	170 §
<u>Osallisuusrahaston keskeneräisen käyttöomaisuuden kir- jauskäytännöt</u>	Rj	30.11.2021	79 §
<u>Pankkitilejä koskeva ohje</u>	Rj	8.10.2021	56 §
<u>Rahasaatavien laskutus- ja perintäohjeet</u>	Rj	24.6.2021	36 §
<u>Sisäinen valvonta ja riskienhallinta Helsingin kaupunkikon- sernissa –ohje</u>	Khs	13.1.2020	12§
<u>Samanaikaiset palvelussuhteet kaupungilla ja keikkatyö - ohje</u>			
<u>Tehtäväjärjestelyistä johtuva uudelleensijoittuminen</u>	x	x	x
<u>Tilahankkeiden käsittelyohjeet</u>	Khs	14.12.2015	1208 §
<u>Toimitilastrategia</u>	Khs	22.6.2020	400 §
<u>Työn tarjoamisen toimintaohje</u>	x	x	x
<u>Valtiontuki valmistelussa -ohje</u>			
<u>Yhteishankintoina toteutettavat hankinnat sekä toimialojen ja laitosten toimiminen yhteishankintayksikköinä</u>	Kp	22.5.2019 22.5.2019	542 § 542 §
<u>Yhteishankintoina toteutettavat hankinnat, kaupunginkans- lian toteuttamat yhteishankinnat</u>	Kp Kp	23.6.2021 21.12.2022	153 § 542 § 542 §
<u>Yhteishankintoina toteutettavat hankinnat, DigiHelsingin to- teuttamat yhteishankinnat</u>	Kp Kp	22.5.2019 21.12.2022	112 § 542 § 542 §

Liite 2: Toimintasuunnitelman ja tulosbudjetin vähimmäisisältörakenne

1. Toimialan talouden kokonaisuus

- Koko toimialan määrärahoja kuvaava taloustaulukko (rivit: tulot, menot, toimintakate ja sarakkeet: TA23, TB23, Ltk TAE24, TA24, TB24) sekä sotepe-toimialan osalta tuloslaskelman
- Johdanto: keskeisimmät muutokset tuloissa/menoissa suhteessa vuoteen 2023, kuvaus keskeisistä muutoksista ltk-ehdotus vs. kvston hyväksymä talousarvio (sis. budjettisovun painotukset)

2. Tulosbudjetti ja toimintasuunnitelma

- Talousarviokohdittain ja/tai palvelukokonaisuuksittain /osastoittain
- #### 2.1. Talousarviokohta x (toista tämä kaikkien talousarviokohtien osalta)

- Talousarviokohdan määrärahataulukko (rivit: tulot, menot, toimintakate, sarakkeet: TA23, TB23, Ehdotus TAE 24, TA24, TB24)

Ta-kohdan nimi	TB 23	TB 24	Muutos €	Muutos %	Keskeisimmät muutosta selittävät tekijät
Palvelukokonaisuus					
Toimintatulot					
Toimintamenot					
Toimintakate					
Palvelu 1					
Toimintatulot					
Toimintamenot					
Toimintakate					

- Talousarviokohdan palvelukokonaisuuksien ja palvelujen kuvaus
- Määrärahataulukko palvelukokonaisuudesta ja palveluista (ks. mallipohja)
- Talousarviovuoden keskeiset toiminnan painopisteet/kehittämiskohteet/toimenpiteet
- Tuottavuuden kehittäminen (tässä tai 3.)
- Henkilöstötaulukko

3. Talousarviovuoden painopisteet ja tavoitteet

- Toimialan painopisteet (talousarviokirjasta bulletit ja tarvittaessa lyhyet tekstikappaleet)
- Talousarvion toiminnan tavoitteet tavoitetaulukot lisättyinä loppuun rivi toimenpiteet kunkin tavoitteen kohdalle

Mallitaulukko:

| *1=korvausinvestointi, 2=laajennus, 3 = uusi järjestelmä

|